

“Wie stookt er nou?”

Een studie naar
ongeregeldheden in Veen



Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement

Maart 2005

Deze COT publicatie werd verzorgd door:

Dr. E.J. van der Torre

Met medewerking van:

Mr. drs. R. Bron
S. Keukens

COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement b.v.
Koninginnegracht 26
2514 AB DEN HAAG
T 070-3122020
F 070-3122012
www.cot.nl
Correspondentie: etorre@cot.nl

Inhoudsopgave

1.	GEBEURTENISSEN: OP HOOFDLIJNEN	6
1.1	OP DE KRUISING: HET STOKEN KOMT OP	6
1.2	HET STOKEN LOOPT TOT TWEE KEER TOE UIT DE HAND	7
1.3	AANSCHERPINGEN OVER EN WEER	7
1.4	EEN WERKGROEP: TIJDELIJK RUSTIGER VIERINGEN.....	8
1.5	DE PERMISSIEVE PERIODE.....	10
1.6	POLITIEKE KRITIEK OP DE PERMISSIEVE LIJN	15
1.7	DE EERSTE JAARWISSELING ONDER DE NIEUWE BURGEMEESTER	16
1.8	2004-2005.....	18
2.	INVLOEDRIJKE DORPSKENMERKEN: DE IMPACT OP HET STOKEN	24
2.1	ECONOMISCHE ONAFHANKELIJKHEID: HARDWERKENDE EN SLIMME KOOPLIEDEN	24
2.2	ANTIOVERHEID SENTIMENTEN.....	25
2.3	GESLOTENHEID: INTERNE REGULERING EN EXTERNE OORZAKEN	27
2.4	INTERNE VERDEELDHEID	28
3.	STOKEN: MICROKENMERKEN.....	31
3.1	EEN RIANTE GELEGENHEIDSSTRUCTUUR: STOKERS MET HULPBRONNEN	31
3.2	TRADITIONELE PATRONEN: ACTIE EN REACTIE	34
3.3	EEN GEPERSONALISEERD DOMEINCONFLICT	36
3.4	EEN PIEKGEBEURTENIS IN EEN RUSTIG DORP	38
3.5	ONGEWILDE MEDIATISERING: VEENSE AFKEER VAN MEDIA	39
4.	AANBEVELINGEN	41
	BIJLAGE 1: RESPONDENTEN	46
	BIJLAGE 2: GERAADPLEEGDE BRONNEN.....	48
	BIJLAGE 3: BRIEVEN AAN BEWONERS	51

Inleiding

Het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement is door de gemeente Aalburg gevraagd om te rapporteren omtrent de aanpak bij ongeregelde heden in Veen, zoals die zich hebben voorgedaan bij Oud & Nieuw-vieringen en met Pinksteren ('Koeienmelken'). De activiteiten van het COT dienen bij te dragen aan een verbetering van: 1. de situatie bij Pinksteren 2005, 2. de jaarwisseling 2005-2006 en (als grondslag daarvoor) 3. de relaties tussen overheid en (groepen) bewoners in dorpskern Veen. Hiertoe heeft het COT kennisgenomen van de voorbereiding, uitvoering en nasleep van de jaarwisseling 2004-2005. Al snel bleek dat wat er allemaal speelde en is gebeurd, enkel te begrijpen was door te kijken naar de historie van het stoken en van de dorpskern Veen. Dat hebben we dan ook gedaan.

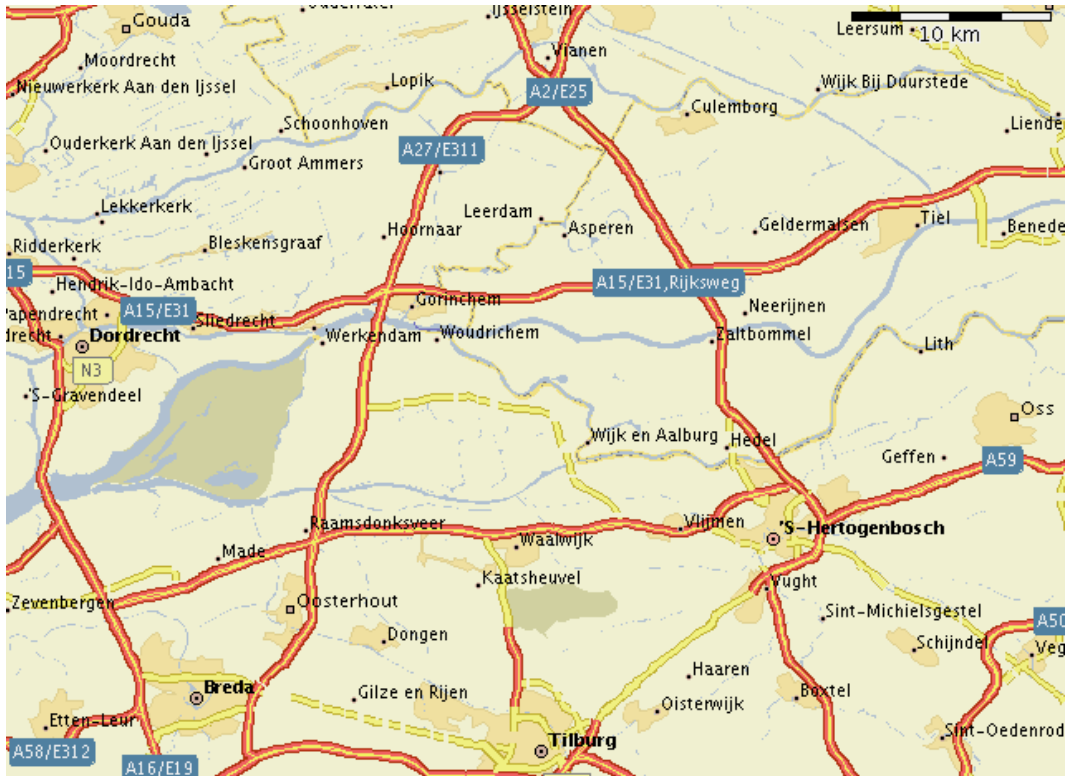
Voor de bovenstaande insteek is gekozen vanuit het besef dat de problematiek bepaald niet zomaar zal verdwijnen en het tegelijk niet de bedoeling kan zijn elk jaar even drastische en kostbare maatregelen te treffen als bij de jaarwisseling 2004-2005. Het is nadrukkelijk de bedoeling te zoeken naar effectieve, maar minder arbeidsintensieve manieren om vieringen (jaarwisseling, Pinksteren) zo veilig en voorspoedig mogelijk te laten verlopen. De studie is sterk gericht op het leren van de ervaringen in de afgelopen jaren.

Sinds de gemeentelijke herindeling op 1 januari 1973 maakt Veen deel uit van de gemeente Aalburg. Die gemeente bestaat in totaal uit zeven (kerk)dorpen, te weten: Wijk en Aalburg, Genderen, Eethen, Meeuwen, Drongelen, Babyloñbroek en Veen. In de gemeente wonen 12.170 inwoners, waarvan 2.398 in Veen. De gemeente Aalburg ligt in het Land van Heusden en Altena, in het uiterste noorden van Brabant: tussen de rivieren Merwede, Afgedamde Maas en Bergsche Maas en het natuurgebied De Biesbosch. Omdat het gebied zo ligt ingeklemd tussen rivieren wordt het wel een eiland genoemd: en de bewoners van Veen "eilandbewoners". Veen is een zogenoemd benedendorp van het Land van Heusden: in een uithoek op het eiland.

In Aalburg bestaat de gemeenteraad uit vijftien raadsleden. Sinds de verkiezingen in 2002 is de zetelverdeling als volgt: SGP (3), BAB (Belangen Aalburgse Burgers) (3), CDA (3), VVD (2), ChristenUnie (2), PvdA (1) en Gemeentebelangen (1). In februari 2003 is de heer F. Buijserd (CDA) aangetreden als burgemeester van Aalburg.

De gemeente Aalburg ligt in de politieregio Midden en West Brabant, district Oosterhout. Het district Oosterhout is onderverdeeld in zeven teams. De gemeente Aalburg valt onder het team Altena. Het team Altena telt twee politiebureaus: in Werkendam en in Woudrichem.

Het Land van Altena valt in het arrondissement van het openbaar ministerie in Breda. Het arrondissement is onderverdeeld in vier gebieden, met ieder hun eigen gebiedsofficier. Deze gebiedsofficieren voeren met burgemeester en politie het driehoeksoverleg. Aalburg valt in het gebied Waalwijk/Oosterhout.



Dankwoord

We zijn alle respondenten die ons te woord hebben gestaan ten behoeve van dit onderzoek dankbaar voor hun tijd en informatie. We waren en zijn ook verheugd over de hoge opkomst (ongeveer tachtig bewoners) bij een door ons belegde bijeenkomst voor bewoners uit Veen: op donderdag 10 februari 2005, in het dorps huis te Veen.

1. Gebeurtenissen: op hoofdlijnen

Inleiding

Sinds een jaar of vijftien worden er in het hartje van het kleine centrum van Veen 'auto's gestookt' met Oud & Nieuw: zo ongeveer tussen 23:30 uur en 03:00 uur. De stookauto's zijn geprepareerd met brandbaar materiaal. Wat dit precies vermag wisselt van jaar tot jaar. Soms werden auto's tamelijk gereguleerd de kruising opgereden, stapten mensen redelijk rustig uit en werd een beperkt aantal auto's in brand gezet. Andere jaren betrof het veel meer auto's en werden ze tamelijk agressief aangereden op de kruising: mensen met bivakmuts stapten op het allerlaatste moment uit ("hoe later, hoe stoerder"), vlak voordat de auto in brand vloog. Sommige jaren was er samenspel tussen uitvoerende politie en stokers, waarbij de politie piketpalen sloeg. Andere jaren was er geweld tegen politie en brandweer.

Wat we maar willen zeggen is dat het ene jaar het andere niet is. Het valt op dat voorstanders van het stoken (logischerwijs) de tamelijk gereguleerde jaren benadrukken plus vermeende 'missers' aan overheidskant. Tegenstanders wijzen op het gevaar van het stoken (brandgevaar; persoonlijk gevaar voor stokers, omstanders en interveniërende politiemensen en brandweerlieden) dat in hun ogen bijna per definitie ongereguleerd is omdat het stoken in handen ligt van personen die het zeker met Oud & Nieuw tot doel verheffen om regels te overtreden.

Met Pinksteren is het ook, zij het in mindere mate, onrustig in Veen en omgeving. Bij het feest dat bekend staat als "Koeienmelken" ontstaat geregeld een kat-en-muisspel tussen aan de ene kant politie en aan de andere kant jongeren en jongvolwassenen. Dit uit zich onder meer in het stoken van kleine brandjes, verspreid over dorp en gemeente.

In dit hoofdstuk zetten we belangrijke gebeurtenissen met Oud & Nieuw in Veen, en in mindere mate met Pinksteren, op hoofdlijnen op een rij. Het betreft in de aard van de studie geen nauwgezette reconstructie, maar het overzicht geeft wel een beeld van wat er al met al nu wel en niet is gebeurd. Dat helpt bij de interpretatie van het stoken in de hoofdstukken 2 en 3.

1.1 Op de kruising: het stoken komt op

Het is sinds ongeveer de jaren vijftig of zestig – daarover verschillen respondenten van mening – gebruikelijk dat inwoners van Veen elkaar met Oud & Nieuw een gelukkig nieuwjaar wensen op de centraal gelegen kruising in het dorp: daar waar de Van der Loostraat, Witboomstraat en Mussentiend samenkomen. Er wordt daarbij in eerste instantie nog op bescheiden schaal vuurwerk afgestoken: er wordt nog geen hout in brand gestoken en er worden ook geen auto's gestookt.

Het 'Koeienmelken' met Pinksteren kent een lange voorgeschiedenis. In het begin van de vorige eeuw, of mogelijk nog eerder, gingen arme mensen uit Veen (die met name in De Vlaas woonden) in de nacht van Eerste op Tweede Pinksterdag de weilanden in om de koeien van de boeren te melken, dus nog voordat de boeren daartoe kans hadden. Zo hadden deze 'behoefligen' eens per jaar gratis melk.

In de jaren tachtig (volgens een enkele respondent al een decennium eerder) wordt er met Oud & Nieuw ook hout in brand gestoken op de kruising. Het betreft oud rot hout dat afkomstig is van fruitdistributiebedrijf Timmermans. Dit bedrijfspand was destijds vlakbij de kruising gevestigd. De teler zet het hout kort voor Oud & Nieuw klaar voor zijn pand. Het stoken van hout gaat op in het stoken van geprepareerde auto's. Ongeveer vijftien jaar geleden wordt namelijk het door Timmermans klaargezette hout een dag voor Oud & Nieuw in brand gestoken. Een dag later worden er voor het eerst auto's gestookt op de kruising. Het betreft dan nog autowrakken; momenteel zijn het rijklare auto's met papieren en al, zodat de politie geen juridische grond heeft om ze voortijdig (ongeprepareerd) van de weg te halen.

Op en rond de kruising ontvouwt zich destijds een steekspel tussen stokers en met name de eigenaar van een boekwinkel. Die vindt het stoken op de kruising veel te gevaarlijk voor zijn pand. Samen met een vriend verzet hij zich tegen het stoken: met woord en daad, ook tijdens Oud & Nieuw. De stokers vinden dit allemaal maar niks en parkeren daarom een brandende auto in de tuin van deze vriend die woont aan de Grotestraat. Enkele jaren later komt "er een stookauto bij" als bekend raakt dat een vrouw videobeelden heeft gemaakt van het stoken. Dat pikken de stokers niet en ze maken dit duidelijk door een brandende auto voor haar deur te zetten.

1.2 Het stoken loopt tot twee keer toe uit de hand

Enkele uren na de valreep van de jaren tachtig - dus tijdens Oud & Nieuw 1989-1990 - gaat het stoken van auto's veel verder dan tot dan toe te doen gebruikelijk was. Er worden naar schatting veertien stookauto's en veel sloopmateriaal in brand gestoken. De brandweer grijpt in: om te blussen en om (zo) te voorkomen dat nabijgelegen (winkel)panden in brand kunnen vliegen. Het grote aantal auto's wordt toegeschreven aan langs elkaar heen werken en aan concurrentie tussen verschillende groepjes stokers. Niemand wist precies hoeveel stookauto's er klaar stonden en de stokers wilden perse met hun auto's de kruising op.

Veel bewoners van Veen vinden dat het zo niet kan. Dat komt tot uitdrukking in meerdere jaarwisselingen daarna. Die verlopen beduidend rustiger, onder meer omdat stokers beter onderling afstemmen hoeveel auto's er worden gestookt. Toch raakt bij de jaarwisseling 1994-1995 een borrelbus (die jongeren gratis vervoert naar discotheek De Nieuwe Schuur in Eethen) beschadigd: een schadepost van 6.000 gulden.

Bij de jaarwisseling 1995-1996 wordt weer net zo omvangrijk gestookt op de kruising als vijf jaar eerder. Er worden op de kruising ongeveer 13 auto's in brand gestoken plus een caravan. Er bestaat brandgevaar voor belendende (winkel)panden.

1.3 Aanscherpingen over en weer

De toenmalige burgemeester (Mostert) stelt naar aanleiding van de gebeurtenissen bij de jaarwisseling 1995-1996 dat het zo niet langer kan. Om het stoken op de kruising in de toekomst te voorkomen past de gemeente de APV aan. Die verbiedt het om autowrakken te verplaatsen of langs de openbare weg te parkeren: van 30 december tot en met 1 januari en met Pinksteren. Bij de daarop volgende jaarwisseling is er veel meer politie op de been dan te doen gebruikelijk was. Dit wordt van tevoren ook aangekondigd door de woordvoerder van de gemeente: "Er zal ook genoeg politie op de been zijn om eventueel in te grijpen" (Brabants Dagblad, 27 december 1996). De jaarwisseling 1996-1997 verloopt relatief rustig.

De forse politie-inzet en het verbod op stoken op de kruising zet wel kwaad bloed in kringen van de stokers. Dit blijkt met Pinksteren. Tijdens Pinksteren 1997 komt het in Veen tot een confrontatie tussen de politie en een groep van naar schatting zeventig jongeren, die dan toch probeert te stoken. Ook in de aanloop naar Oud & Nieuw 1997-1998 is het weer onrustig in Veen. Op verschillende locaties in Veen wordt brand gesticht: autowrakken, hout en banden worden in brand gestoken. In een gezamenlijk persbericht doen de gemeente, de politie en het openbaar ministerie een beroep op de Veense bevolking om er toch vooral een gezellige jaarwisseling van te maken. Het Brabants Dagblad op 20 december 1997:

“ Ze doen ‘een dringend beroep’ op de inwoners van Aalburg om elkaar tijdens de jaarwisseling aan te spreken op elkaars verantwoordelijkheid. De hoop is dat een dergelijke houding bijdraagt aan een ‘gezellige jaarwisseling zonder vernielingen en overlast’.”

In de week voor Oud & Nieuw voert de politie extra controles uit om burgers te waarschuwen. Ze dringt onder meer erop aan brandbaar materiaal te verwijderen, omdat daar anders tegen wordt opgetreden. De jaarwisseling verloopt dat jaar uiterst onrustig. In weerwil van ‘de oproep’ van de overheid worden op de kruising pallets en auto’s in brand gestoken. De brandweer heeft steun van de politie nodig bij het blussen, omdat ze wordt belaagd. De politie grijpt in en raakt slaags met de jongeren en jongvolwassenen. De politie wordt bekogeld met stenen, bierflessen en vuurwerk. Er wordt een politieauto in brand gestoken en die ontploft. Tien dagen later stelt de teamchef van de politie vast dat het stoken er een nieuwe dimensie bij heeft gekregen, namelijk collectief en stevig geweld tegen de politie:

"Maar die onrust in Veen was van een heel andere orde. Het gooien van molotovcocktails is echt levensgevaarlijk. Dat zijn gewoon benzinebommen." (Brabants Dagblad, 10 januari 1998).

Om de relschoppers op te kunnen pakken stuurt de politie alle huishoudens in Veen een brief, waarin verzocht wordt informatie over mogelijke daders aan de politie door te geven. De teamchef van de politie daarover: "We tillen zwaar aan de ongeregeldheden in Veen, daarom is ook gekozen voor deze vrij uitzonderlijke actie." (Brabants Dagblad, 10 januari 1998). Uiteindelijk ontvangt de politie tachtig tips. Ze verricht vier aanhoudingen. Het aantal tips is opmerkelijk in het gesloten Veen (zie hoofdstuk 2). Het is een indicatie voor onvrede onder de Veense bevolking over de gang van zaken. Bewoners zijn vooral ontsteld over het feit dat de brandweerlieden niet konden blussen toen dat nodig was en nota bene doelwit werden van het geweld.

1.4 Een werkgroep: tijdelijk rustiger vieringen

Na deze onrustige jaarwisseling wordt in het voorjaar van 1998 de “werkgroep Aalburg” opgericht. In de werkgroep hebben de burgemeester, de officier van justitie, een beleidsmedewerker van de gemeente, afgevaardigden van de politie, de brandweercommandant en enkele prominente Veense inwoners zitting. De werkgroep adviseert de gemeente over de vraag wat er moet gebeuren om te zorgen dat de vieringen van Oud & Nieuw en Pinksteren ordelijk(er) verlopen: “een gezellig feest, zonder rottigheid”.

De eerste ‘test’ voor de werkgroep is Pinksteren 1998. Tijdens de nacht van Eerste op Tweede Pinksterdag 1998 stelt voetbalclub Achilles Veen haar kantine open.

Hoewel het bepaald niet druk is in de kantine (“Veensen laten zich niet sturen en ook niet lokken”) verloopt de nacht zonder noemenswaardige incidenten. De politie is alert en paraat, maar bij kleine of ongevaarlijke overtredingen treedt ze in aanleg bemiddelend op. Burgemeester Mostert daarover: “De afspraak was om niet bij elk kleinigheidje in actie te komen, want dat werkt escalatie in de hand.” (Brabants Dagblad, 2 juni 1998).

De ‘echte test’ is de jaarwisseling 1998-1999. Die verloopt ook goed. De werkgroep spreekt van tevoren met de Veense bevolking af dat de er een gereguleerd vreugdevuur komt. De Veense bevolking wordt verantwoordelijk gehouden voor de gang van zaken op de kruising. Er wordt op de kruising inderdaad een vreugdevuur gemaakt met coniferen, oud meubilair, autobanden en brandbaar materiaal. De stookauto’s ontbreken dit jaar: net als de politie en de brandweer, die op de achterhand worden gehouden. Het Brabants Dagblad op 2 januari 1999:

“De politie is overigens opvallend afwezig, of in elk geval niet opvallend aanwezig. Brandweer-commandant Henk van Helden neemt incognito een kijkje in Veen. Het is halftwee en zijn team is nog niet uitgerukt. Het zijn ongekende tijden.”

Bij de jaarwisseling 1999-2000 wordt vastgehouden aan het beleid van het jaar daarvoor. Het verloop van deze jaarwisseling geeft een tweeslachtig beeld te zien. Aan de ene kant wordt er nu geen geweld gebruikt tegen brandweerlieden of tegen de politie die hen daarbij ondersteunt. Aan de andere kant is de brandweer wel de hele nacht in touw om kleine en grote(re) branden in Veen te blussen. Op de kruising is een gecontroleerd vreugdevuur weer toegestaan, maar er wordt nu echter zoveel brandbaar materiaal naar de kruising versleept dat er een gevaarlijke situatie ontstaat. Gebouwen rond de kruising worden natgehouden door de brandweer vanwege brandgevaar. Ook op andere locaties binnen Veen worden vreugdevuren gestookt. Er is inmiddels een waarnemend burgemeester (Keijzer) die in elk geval in het Nieuwsblad Het Land van Altena concludeert dat er ook nu weer grenzen zijn overschreden. De overige reacties in de media zijn wisselend:

De brandweercommandant:

“... vooral in Veen en omgeving [werd] vaak op zeer onveilige plaatsen gestookt. Gelukkig zijn er geen gewonden gevallen, of woningen beschadigd”. Maar: “Ze staan de jerrycans gewoon aan de lopende band te vullen.” (Brabants Dagblad, 3 januari 2000).

Een bewoner van Veen:

“In tegenstelling tot twee jaar geleden laat de grote groep vuurstokers de brandweer in ieder geval wel haar werk doen. Het is dit keer weer heviger dan de vorige jaarwisseling” (Brabants Dagblad, 3 januari 2000).

Een lid van de toenmalige werkgroep toont zich ontevreden:

“Het frustrerende is dat het volwassenen waren die het kruispunt hebben gebruikt om afval te storten. En dat is een mentaliteitsprobleem.” (Brabants Dagblad, 3 februari 2000).

Nog een bewoner van Veen:

"Misschien moeten we ook naar ons zelf kijken. Want wij gaan ook allemaal naar 't kruis om te kijken wat er gebeurt. Als wij niet meer gaan kijken, is er voor de jeugd ook niets meer aan." (Brabants Dagblad, 3 februari 2000).

Politie en bestuur raken verwickeld in een conflict dat in zekere zin ook in de jaren daarna – tot aan 2003-2004 – standhoudt. Het komt erop neer dat de politie de verantwoordelijkheid voor de gang van zaken met Oud & Nieuw in hoge mate neerlegt bij de Veense bevolking. De politie is dan van hoog tot laag niet bereid veel tijd en energie te steken in het aanpakken van het stoken in Veen. De burgemeester (en andere lokale bestuurders en veel politici) voelen zich in de steek gelaten door de politie, te meer omdat de teamchef zijn standpunt publiek maakt via de media. Het bevoegd gezag bij de handhaving van de openbare orde (de burgemeester) wil meer politie-inzet, maar kan die niet afdwingen omdat daarover op bovenlokaal niveau wordt beslist.

De toenmalige teamchef van de politie:

"... deze manier van feesten [wordt] 'door bijna het hele dorp toegejuicht'. Als ze hun eigen nest willen bevuilden, moeten ze dat doen." (Brabants Dagblad, 4 januari 2000).

Een politieagent:

"Het probleem van hard optreden is, dat het een aanzuigende werking heeft. Tuurlijk, het lijkt een oplossing, laat de ME maar komen, maar geweld roept geweld op." (Brabants Dagblad, 3 februari 2000).

Reacties van de waarnemend burgemeester op met name de teamchef:

"...de teamchef [gaat] voorbij aan het driehoeksoverleg tussen gemeente, politie en justitie. De politie is de uitvoerende instantie. Bovendien verwacht ik van de politie een opbouwende en zeker geen afbrekende reactie." (Brabants Dagblad, 4 januari 2000).

"Er zijn van tevoren afspraken gemaakt over de millenniumwisseling en die zijn geschonden." (Brabants Dagblad, 3 februari 2003).

1.5 De permissieve periode

Na deze jaarwisseling houdt de (eerste) werkgroep op te bestaan. Kort daarna nemen bewoners van Veen het initiatief om toch weer een werkgroep op te richten ten behoeve van hetzelfde doel: de werkgroep Van Oud naar Nieuw. Die bestaat deels uit dezelfde personen als de kort daarvoor opgeheven werkgroep. De werkgroep houdt onder meer openbare vergaderingen, waarvoor de aandacht al snel weer terugloopt:

"Het lijkt er op dat de bewoners van Veen zich nauwelijks betrokken voelen bij het plezierig en leefbaar houden van hun dorp. In het bijzonder als het gaat om de jaarwisseling, die de afgelopen jaren nogal wat problemen gaf. Tenminste, als die betrokkenheid is af te lezen aan de opkomst tijdens de gespreksavond van de werkgroep 'Van oud naar nieuw'; die werd namelijk slechts door een handjevol inwoners bezocht." (Brabants Dagblad, 2 juni 2000).

Bij die vergaderingen valt op dat aanwezige bewoners de schuld voor het uit de hand lopen van het stoken vooral buiten Veen zoeken, in het bijzonder bij de gemeente:

“Verder wees de beschuldigende vinger vooral naar de gemeente. Die voert een wazig beleid en brengt zaken te vroeg in de publiciteit.” (Brabants Dagblad, 2 juni 2000).

Als deze krantenberichten verschijnen is er inmiddels weer een Pinksterviering achter de rug. Daarbij is een gecontroleerd vreugdevuur toegestaan. Er worden echter zoveel auto's en andere brandbare spullen naar de kruising gesleept dat het in de ogen van velen niet echt gecontroleerd was. Vooral omdat het met Pinksteren doorgaans aanzienlijk rustiger is en er eerder kleine en verspreide brandjes zijn dan een dergelijk groot vuur.

Politie en bestuur zijn ontevreden over de gang van zaken. Het past in de lijn van het toenmalige politiestandpunt (kortweg: Veen moet zelf orde op zaken stellen) dat ze erop wijst dat de onvrede in Veen over het stoken groeit. Immers, dat toont aan dat het wellicht niet onrealistisch is om langs de lijn van de politie orde op zaken te stellen. Een woordvoerder van de politie:

“... in de gemeenschap [groeit] langzaam het verzet tegen de brandstichtingen en vernielingen tijdens dit soort nachten. Er kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de acceptatie steeds minder wordt.” (Brabants Dagblad, 13 juni 2000).

De gebeurtenissen bij Oud & Nieuw 1999-2000 en Pinksteren 2000 zijn voor de autoriteiten aanleiding om vreugdevuren bij de aanstaande jaarwisseling te verbieden: vooral in Veen, maar ook in omliggende dorpen. Het verbod wordt mede ingegeven doordat het stoken inmiddels een aanzienlijke kostenpost is geworden voor de gemeente Aalburg. Er wordt wel gezocht naar 'alternatieve locaties'. In Veen mag gestookt worden op een veldje op de hoek van de Bagijnhof en de Groeneweg. De autoriteiten benadrukken van tevoren dat de politie hard ingrijpt bij overtreding van het verbod. Inmiddels is burgemeester Mostert weer terug op zijn post. Hij licht het besluit toe in het Brabant Dagblad:

“Met het aanwijzen van gedooglocaties moet de situatie die nacht ook beter controleerbaar zijn, en de eventuele overlast op andere plaatsen kleiner worden. Een algeheel verbod zou te drastisch zijn.” (Brabants Dagblad, 12 december 2000)

Enkele dagen voor Oud & Nieuw stuurt burgemeester Mostert de inwoners van Veen een brief:

“Burgemeester F. Mostert doet een oproep aan Veen om verantwoordelijkheid te nemen (...) en ervoor te zorgen dat zich tijdens de oud- en nieuwviering geen bijzonderheden voordoen die kunnen leiden tot ongemak en overlast voor anderen.” (Brabants Dagblad, 28 december 2000).

De stokers houden zich niet aan het formele beleid. Er wordt ten behoeve van het gedoogde stoken op een veldje 'schoon hout' beschikbaar gesteld. Dat wordt al op 30 december 2000 in brand gestoken op de alternatieve locatie. Een dag later, dus bij de viering van Oud & Nieuw 2000-2001, is het weer bepaald onrustig op de kruising. Omdat daar niet gestookt mag worden is de kruising gedeeltelijk afgezet. Dat weerhoudt stokers er allerminst van om auto's naar de kruising te rijden en aan te steken. De bestuurders dragen bivakmutsen en de auto's zijn opgekalefaterd zodat ze niet herkenbaar zijn als een sloopauto die klaarblijkelijk zal worden gebruikt om te stoken.

De politie grijpt niet in en er worden geen arrestanten gemaakt. Hierover zijn twee lezingen. De eerste (politie)lezing luidt dat er zeer veel toeschouwers waren toegestroomd, hetgeen de politie hinderde om op te treden tegen het aanrijden van de stookauto's. Aanhoudingen zouden niet mogelijk zijn geweest: niet *on the spot* vanwege het escalatiegevaar en niet naderhand omdat de stokers bivakmutsen droegen en daarom niet werden herkend.

De tweede lezing luidt dat de politie helemaal niet van plan was om in te grijpen, en al helemaal niet om aanhoudingen te verrichten. Uitvoerende politiemensen probeerden door middel van informeel overleg escalatie te voorkomen en zagen daarom af van aanhoudingen. Ze herkenden de stokers wel degelijk: alleen al aan de manier van lopen en op grond van lichaamstaal, maar helemaal omdat verschillende stokers gewoonweg hun bivakmuts afzetten nadat ze uit de auto waren gestapt. En dat terwijl ze pal naast een politieman in burger stonden.

Hoe het ook zij: het escaleert toch. Er wordt met bierflessen naar brandweerlieden gegooid en er wordt een lawinepijl op hen afgeschoten. Ze voelen zich ernstig in het nauw gedreven. Dit veroorzaakt een personeelsprobleem bij de brandweer: vrijwilligers willen niet werken in Veen of in elk geval niet met Oud & Nieuw. Dit probleem wordt onder de aandacht gebracht in een evaluatie van de brandweer die de aandacht trekt van politiek, media en Veense bevolking. Burgemeester Mostert doet een beroep op de Veense bevolking om in het vervolg weg te blijven van de kruising. Veel bewoners vinden dit naïef. Het is nu juist *the place to be*, volgens velen des te meer als de burgemeester een dergelijke oproep doet: "In Veen komt dat neer op een uitnodiging om juist wel te komen. Allemaal".

Burgemeester Mostert:

"Ik ben zwaar teleurgesteld en ontevreden." (Nieuwsblad Het Land van Altena, 3 januari 2001).

"Het kruispunt was gedeeltelijk afgezet, om de aanvoer van auto's te voorkomen. Terwijl heel veel mensen op het kruispunt op de been waren, kwam een aantal auto's aanrijden. Onherkenbaar als sloopwagens, omdat ze opgekalefaterd waren. Daar springen opeens mensen uit met bivakmutsen op. Er wordt benzine in gegooid en de auto's branden." (Brabants Dagblad, 3 januari 2001).

De brandweercommandant:

"Tijdens de werkzaamheden worden twee bierflessen en een lawinepijl naar de brandweer geworpen." (...) "Een aantal mensen heeft zelfs aangegeven zich niet meer voor de jaarwisseling beschikbaar te stellen." (Brabants Dagblad, 27 januari 2001).

De gang van zaken bij de jaarwisseling 2000-2001 en de brandweerevaluatie zijn de opmaat tot de oprichting van een anonieme Veense groep: Veens Onafhankelijkheids Streven (V.O.S.). Het V.O.S. wil dat er auto's worden gestookt op de kruising, maar op een nette manier: geen vernielingen en al helemaal geen geweld tegen brandweer (en politie). Daarnaast zoekt V.O.S. naar vrijwilligers voor de Veense brandweer. Ze denkt dat de Veense bevolking veel meer begrip aan de dag legt voor brandweeralien als deze afkomstig zijn uit Veen.

V.O.S.:

"Het zal door de bevolking van Veen ook meer worden gewaardeerd, wanneer wij zelf blussen als het uit de hand dreigt te lopen. De brandweer is meteen zo agressief, dan mag er helemaal niets." (Brabants Dagblad, 6 februari 2001).

"Wij willen er met oud en nieuw een gezellig feest van maken. Net als iedereen. Wij zijn vóór stoken maar tegen vernielingen, dat is altijd zo geweest en dat geldt nog steeds." (Brabants Dagblad, 21 december 2001).

V.O.S. neemt dus afstand van het nog maar kort daarvoor ingenomen bestuurlijke standpunt: een vreugdevuur op een alternatieve locatie en geen vuur – zeker geen stookauto's - op de kruising. Dit weerhoudt de districtschef van de politie er niet van om zich positief uit te laten over dit Veense initiatief. De gemeente reageert boos. Ze verneemt dit politiestandpunt uit de krant. Het politiestandpunt dat dus in strijd is met de bestuurlijke lijn. De gemeente verklaart geen zaken te willen doen met "een anonieme club". De burgemeester concludeert dat de communicatie tussen politie en gemeente verbeterd moet worden.

De reactie van burgemeester op de steun van de politie voor V.O.S.:

"Ik blijf verantwoordelijk voor de openbare orde. En ook voor de politie. De gemeenteraad kan mij aanspreken op uitspraken van de politie. Het is dan ook van belang dat wij hetzelfde geluid laten horen." (Brabants Dagblad, 10 maart 2001).

Bij een openbare commissievergadering op 6 maart 2001 laat de burgemeester nog eens weten dat hij zich in de steek gelaten voelt door de politie: ze had beloofd in te grijpen, maar heeft niks gedaan tegen het stoken van auto's op de kruising. Dit onderstreept dat er niet alleen een communicatieprobleem bestaat tussen politie en bestuur, maar dat er inhoudelijke meningsverschillen bestaan en dat wordt getwijfeld of partijen afspraken wel nakomen die in de driehoek worden gemaakt.

In de aanloop naar Pinksteren 2001 nemen autoriteiten en politie nagenoeg radiostilte in acht. In tegenstellingen tot eerdere recente vieringen van Pinksteren en Oud & Nieuw, wordt er dus niet – behoudens enkele mededelingen van woordvoerders - via de media gecommuniceerd over veiligheidsmaatregelen.¹ Op uitvoerend niveau is er wel overleg tussen politie en bewoners.

Het blijft in 2001 met het 'Koeienmelken' op Pinksteren erg rustig op de Veense kruising. Er worden wel, verspreid over het dorp kleinschalige brandjes gesticht en

¹ Een voorbeeld van uitspraken die wel worden gedaan in de media, door de woordvoerder van de politie: "Uiteraard komen we in actie als lijf of goed in gevaar komen, maar over de aanpak doen we geen mededelingen. Dat blijkt die pinksternacht wel." (Brabants Dagblad, 29 mei 2001).

vernielingen aangericht. De sfeer is echter bepaald niet agressief: brandweer en politie kunnen gewoon hun werk doen. Nu roemen gemeente en politie gezamenlijk de inzet van V.O.S. De gemeente komt daarmee terug op haar eerdere standpunt. Het contact tussen gemeente en (de inmiddels niet meer zo anonieme) V.O.S. verloopt via de wijkagent in Veen.

V.O.S.:

"We willen geen vernielingen, maar dat begrijpen de gemeente en politiek niet. Nee, die zitten in hun ivoren torentjes maar te oordelen over ons." (Brabants Dagblad, 5 juni 2001).

Een inwoner van Veen over deze Pinksternacht en de radiostilte:

"Dat is toch mooi. Harde taal en dreigen heeft geen zin. Een goede les." (Brabants Dagblad, 5 juni 2001).

De *low profile* benadering van Pinksteren 2001 wordt ook toegepast met Oud & Nieuw 2001-2002. Dus: weinig of geen mededelingen in de media en besloten afspraken tussen gemeente, politie en stokers. Er worden die jaarwisseling tien autowrakken in brand gestoken op de kruising. Dit gaat met weinig of geen brandgevaar gepaard, er heerst een rustige sfeer, dus zonder agressie.

Burgemeester Mostert:

"Vorige jaarwisseling is op aandringen van de raad gekozen voor een stookverbod op het kruispunt, maar dat bleek niet te werken. Een grote groep inwoners wil toch vasthouden aan deze Veense traditie. Ook nu zijn weer zo'n 600 mensen daar op de been geweest. Zolang het beheersbaar blijft, hebben we het stoken toegestaan. Wel hebben we met betrokkenen dus duidelijke afspraken gemaakt. Ook over het opruimen van de kruising." (Brabants Dagblad, 2 januari 2002).

Kringen rond de stokers bewaren goede herinneringen aan deze jaarwisseling. Het betreft niet alleen de permissieve lijn van de burgemeester, maar ook de operationele bejegening door de uitvoerende politie. Een ingevoerde respondent legde ons (in een gesprek en in een brief) uit hoe hij zich deze jaarwisseling herinnert. Het kwam er kortweg op neer dat de politie toenadering zocht en het stoken reguleerde:

"In het café zeiden de stokers tegen elkaar, als het zo moet hoeft het voor ons niet meer. Dan is de spanning eraf. Jammer dat de politie zo niet is doorgegaan."

Het 'Koeienmelken' verloopt in 2002 rustig. In Veen wordt wel her en der brand gesticht, maar de brandweer hoeft net als de politie niet in actie te komen. "De politie spreekt (...) van een beheersbaar vuur, waardoor de brandweer niet hoefde te blussen (Brabants Dagblad, 21 mei 2002). Het V.O.S. geeft aan dit niet te hebben georganiseerd.

Er dient zich echter wel een nieuw probleem aan. Er zal namelijk een appartementencomplex worden gebouwd aan de kruising: de plannen daarvoor waren eerder al – in januari 2000 – openbaar gemaakt. Hierdoor zal het stoken van (tien) auto's eerder problemen veroorzaken: brandgevaar of angstgevoelens bij bewoners.

1.6 Politieke kritiek op de permissieve lijn

In januari 2000 werden plannen openbaar voor de bouw van een appartementencomplex aan de kruising. Dit resulteert in talrijke bezwaarschriften. Tegenstanders hebben de volgende argumenten: het complex is te groot, te hoog en te massaal; omwonenden hebben geen privacy meer; het past meer in een stad dan in een dorp als Veen. Toch was dit al een bescheidener bouwplan dan het oorspronkelijke dat ook voorzag in een groot winkelcentrum. In juli 2000 worden de plannen aangepast; het complex zal 15 woningen tellen en geen 18. Hierop volgen drie bezwaarschriften. De rechter in Breda beslist in december 2000 dat die ongegrond zijn.

In februari 2001 wordt met de sloop van de loodsen van fruitdistributeur Timmermans begonnen. De gemeente zegt onder meer dat deze loodsen een hangplek voor jongeren zijn en van invloed zijn op de ordeverstoringen in Veen. De provincie stelt geld beschikbaar om de kruising na de bouw van de appartementen opnieuw in te richten.

Het appartementencomplex wordt in 2002 afgebouwd. De jaarwisseling 2002-2003 is dus de eerste met het complex aan de kruising.² De gemeente neemt ook nu in de aanloop naar Oud & Nieuw (2002-2003) radiostilte in acht. Burgemeester Mostert geeft naderhand in eerste instantie aan dat de jaarwisseling rustig verlopen is. De politie bestempelt Oud & Nieuw in Aalburg 'als rustig'. (Brabants Dagblad, 18 januari 2003). Er verschijnt een curieus krantenbericht op 2 januari 2003 in het Brabants Dagblad. De kop luidt 'Land van Heusden en Altena beleeft rustige oudejaarsnacht: Jaarwisseling zonder uitwassen'. Het artikel gaat echter vergezeld van een foto van een enorme stapel met uitgebrande stookauto's op de gemeentewerf, afkomstig uit Veen. Zo rustig was het klaarblijkelijk dus helemaal niet geweest.

Raadsleden en een categorie bewoners van Veen zijn het hier echter bepaald niet mee eens. Er worden dit jaar onder andere meer dan tien auto's gestookt. Bewoners van het splinternieuwe appartementencomplex laten weten dat ze angst hebben gehad. Ook wordt een optelsom gemaakt van de financiële kosten. Wat blijkt? De kosten waren bij achtereenvolgende jaarwisselingen als volgt: € 8.000,- in 1999-2000; € 26.000,- in 2000-2001; € 28.000,- in 2001-2002. Oud & Nieuw 2002-2003 kost de gemeente Aalburg in totaal ruim € 57.000,-: €19.900,- voorbereidingskosten; € 14.000,- schade werd in de dagen voor Oud & Nieuw veroorzaakt; Oud & Nieuw in Veen kostte bijna € 16.000,-.³

C. Nieuwenhuizen (Christen Unie):

"Wij horen van mensen die in de buurt wonen van de stookplaatsen dat zij zich allesbehalve happy voelen tijdens de vreugdevuren." (Brabants Dagblad, 18 januari 2003).

² De herinrichting van de kruising is dan nog niet voltooid. Nadat het complex gereed is gekomen, wordt hiermee begonnen. De werkzaamheden worden afgerond in de tweede helft van 2003.

³ Bron: Kosten jaarwisseling 'onacceptabel hoog', *Brabants Dagblad*, 4 februari 2003.

Loco-burgemeester Verspuij:

"Maar ook al dalen de kosten tijdens de jaarwisseling, het blijft natuurlijk een groot bedrag." (Brabants Dagblad, 4 februari 2003).

Twee bewoners van Veen verwoorden hun afkeer van het weer stevige stoken op de kruising bij Oud & Nieuw 2002-2003 als volgt:

"14 zelfrijdende auto's, 2 caravans, 1 boot en 1 aanhangwagen, alle volgepropt met oude autobanden, afgewerkte auto-olie en alle mogelijke vieze troep, overgoten met benzine, afgestookt. Elke volgende auto werd door de berijder met gevaar voor eigen leven op de brandende wrakken ingereden. Het mag een wonder heten dat men daar tot nog toe levend is uitgekomen. De hitte van de vuurzee deed in de bovenwoning van de tegenover liggende meubelshowroom 5 ramen springen! Achter de ramen gemeten temperatuur is 50 graden Celsius! Een vuurzee en donderende knallen. Originele, z.g.n. lawinepijlen, welke professioneel in de bergen gebruikt worden om sneeuwlawines op te wekken, worden regelmatig in de vuurzee gegooid (Veensen rijden met hun handel door heel Europa en brengen deze pijlen mee). Het was gewoon beangstigend. De politie stond er bij ... keek erna en ... deed niets! Later stond in de krant: 'Gemeente Aalburg speelt met vuur...'"

1.7 De eerste jaarwisseling onder de nieuwe burgemeester

In februari 2003 treedt de nieuwe burgemeester, Buijserd, aan. De politiek trekt haar kritische lijn ten aanzien van de nadelen van het stoken in Veen door, want ze geeft de nieuwe burgemeester de "politieke opdracht" mee om een eind te maken aan "de levensgevaarlijke verbrandingsrituelen in het kerkdorp Veen" (Binnenlands Bestuur, 19 november 2004). De nieuwe burgemeester verdiept zich dan ook in de problematiek, onder meer op zijn kennismakingstoer in Veen: "Samen moeten we tot een oplossing komen, maar daar is wel de medewerking voor nodig van de mensen uit Veen." (Brabants Dagblad, 16 mei 2003).

De nieuwe burgemeester concludeert dat het stoken op de kruising te gevaarlijk is: het is meerdere jaren geëscaleerd, het is gevaarlijk voor stokers en omstanders (waaronder kinderen), het stoken veroorzaakt angst bij omwonenden van de kruising en bij daar gevestigde winkeliers. Het veroorzaakt ook milieuschade.

Burgemeester Buijserd zoekt toenadering tot sleutelfiguren in Veen en overlegt over een alternatief feest, op een andere locatie. Het betreft een andere ruimere kruising, aan de rand van het dorp, vlakbij een supermarkt. Hier zou een vuur kunnen worden gemaakt (zonder auto's) en er zou een feesttent geplaatst worden. De harde kern van de stokers en de kring om hen heen verwerpen dit feest: ze willen toch minstens enkele auto's stoken op de kruising waar dat te doen gebruikelijk is. Dit stemt overeen met het V.O.S.-uitgangspunt (van het V.O.S. wordt nu niets meer vernomen) en is gebaseerd op goede herinneringen in deze kring aan de laatste twee jaarwisselingen onder de vorige burgemeester. De burgemeester ontvangt een kaart: met een vlam erop en met de tekst 'blijf van ons feestje af'.

Dit jaar is er geen radiostilte. De burgemeester kondigt zijn harde lijn van tevoren aan:

"Het stoken van autowrakken in Veen wordt deze jaarwisseling absoluut niet getolereerd. (...) het stoken levert levensgevaarlijke situaties op voor deelnemers, omstanders en omliggende panden. Wie zich toch schuldig maakt aan deze praktijken, kan een harde aanpak verwachten. Ons doel is om het dorp Veen schoon te houden." (Brabants Dagblad, 13 december 2003).

Vooraf wordt bekend gemaakt dat er bij de jaarwisseling 2003-2004 camera's zullen worden ingezet:

"Mede door de roep van burgers in onze gemeente om maatregelen tegen vernieling, vandalisme en gevaarlijke activiteiten rond de eindejaarswisseling zijn er camera's opgesteld in het publieke domein." (Brabants Dagblad, 23 december 2003).

De politie werkt nu wel mee aan een harde aanpak van Oud & Nieuw (2003-2004). Hiermee komt een eind aan de informele afstemming op operationeel niveau. Bij deze jaarwisseling wordt niet alleen veel politie ingezet: ook wordt de geijkte stookkruising afgezet met zeecontainers. Het is de bedoeling dat daar koste wat kost geen auto's worden gestookt. Er worden echter toch twee auto's langs de containers op de kruising gereden: nadat stokers een zeecontainer opzij hebben geschoven. Later die nacht worden er nog twee auto's op de kruising gestookt. Er worden, tot grote spijt van bevoegd gezag en politie, géén arrestanten gemaakt in de harde kern van de stokers (Binnenlandsbestuur, 19 november 2004). "1-0" voor de stokers, zo concluderen velen in Veen.

Er ontstaan die avond ook rellen: er wordt geweld gebruikt tegen met name de politie die de brandweer terzijde staat bij het blussen. Het geweldsgebruik tegen de politie grijpt om zich heen als een politieauto (met twee agenten) inrijdt op een menigte: daarbij worden toeschouwers geraakt. De auto wordt bekogeld, waarna de agent uitstapt en dan daalt er een regen van stenen en andere projectielen neer op de politieauto, waar dan nog een agente in zit. Politie mensen springen bij en worden ook bekogeld.

De politie over de stookauto's:

"We vermoeden dat ze een container aan de kant hebben geschoven. Maar mogelijk zijn al eerder autowrakken in garages binnen het bewuste gebiedje gezet. Hoe dan ook, ze hebben blijkbaar een gaatje gevonden." (Brabants Dagblad, 2 januari 2004).

Burgemeester Buijserd:

"Maar vanwege een agressieve sfeer in Veen op de avonden voor de jaarwisseling, is besloten ME in te zetten." (Brabants Dagblad, 2 januari 2004).

"De gedachte dat je in een keer alles verandert, is niet reëel. Er gaat een aantal jaren overheen voordat de jaarwisseling daar net zo aardig verloopt als bijvoorbeeld in Wijk en Aalburg." (Brabants Dagblad, 2 januari 2004).

Dat jaar verloopt de jaarwisseling in Wijk aan aalburg aanzienlijk beter. Er worden door gemeente (burgemeester) en sleutelfiguren – waaronder ‘Klaas de Kapper’ - in de lokale gemeenschap afspraken gemaakt over het verloop van de viering: er worden onder andere vuurkorven geplaatst en er wordt een tent neergezet.

Burgemeester Buijserd over Oud & Nieuw 2003-2004 in Wijk en Aalburg:

“Dankzij Klaas de Kapper, de dorpsvereniging, gemeentewerken en dj Andries is het daar [Wijk en aalburg] een fantastisch feest geworden. “ (Brabants Dagblad, 6 januari 2004)

1.8 2004-2005

Kort na de jaarwisseling 2003-2004 blikt burgemeester Buijserd terug en werpt hij een blik vooruit. In zijn nieuwjaarstoespraak laat hij weten dat hij met Veen om de tafel wil gaan zitten om een keurig feest te organiseren met Oud & Nieuw 2004-2005. Hij kondigt ook aan dat hij in heel de gemeente dorpsraden wil invoeren, zodat de gemeente in beter contact komt te staan met de bevolking van de dorpskernen in Aalburg. Hij ontkoppelt (later) wel beide trajecten van elkaar: er komen dorpsraden, maar de Veense dorpsraad i.o. wordt afzijdig gehouden van Oud & Nieuw, omdat openbare orde en veiligheid nu eenmaal in de portefeuille van de burgemeester zit en omdat het de dorpsraad in een lastig pakket zou brengen.

In de media laat de burgemeester weten dat hij hoopt dat de ongeregeldheden bij Oud & Nieuw 2003-2004 leiden tot bezinning en dat de Veense bevolking niet in staat is gebleken deze viering op een goede manier te organiseren:

“Misschien is nu het moment van bezinning. (...) Ook burgers moeten mee willen doen. Niet achteraf vanachter de gordijnen ach en wee roepen, maar zelf mee zoeken naar oplossingen.” (Brabants Dagblad, 3 januari 2004).

“Er zijn gesprekken geweest met mensen die de handen uit de mouwen wilden steken, maar zij konden geen vrijwilligers vinden.” (Brabants Dagblad, 14 januari 2004).

Een sleutelpersoon uit Veen, Lodewijk Timmermans, reageert enkele dagen later in de media op deze laatste uitspraak van de burgemeester. De burgemeester heeft in de aanloop naar Oud & Nieuw 2003-2004 met hem gesproken over de organisatie ervan. De standpunten lagen echter te ver uiteen: de burgemeester wilde helemaal geen enkele stookauto op de kruising en Timmermans wel.

Lodewijk Timmermans:

“Ik zei, laat twee of drie auto's uitbranden, dan zorg ik ervoor dat er niets wordt gegooid, ook niet naar de brandweer. (...) Als ik zeg dat het niet gebeurt, dan gebeurt het niet. Dat weet iedereen. (...) Wij zijn ook tegen vernielingen. Vorige keren hebben we ingegrepen toen iemand iets wilde vernielen, of toen iemand uit Heusden een molotovcocktail gooide naar een winkel, maar als het weer uitdraait op ongecontroleerd ingrijpen met harde hand, vrees ik dat de Veense jeugd met nog hardere hand terugslaat. Er zijn al toezeggingen van jongeren uit verschillende streken voor een eigen ME-korps. Als gemeente en politie weer zo optreden, vrees ik voor echte ongelukken.” (Brabants Dagblad, 17 januari 2004).

De harde lijn wordt met Pinksteren 2004 doorgetrokken. Om te zorgen dat er nu, zo nodig, wel arrestanten kunnen worden gemaakt, worden er arrestatie-eenheden ingezet: in Veen, maar ook in Wijk en Aalburg. In Veen worden wederom verschillende brandjes gesticht: de brandweer kan onder begeleiding van de Mobiele Eenheden haar werk doen. Burgemeester Buijserd: "Als het elk jaar zo verloopt, teken ik ervoor." (Brabants Dagblad, 2 juni 2004).

De inzet van arrestatie-eenheden zet kwaad bloed: in Veen, maar zeer zeker ook in Wijk en Aalburg. Een sleutelfiguur uit Veen laat weten dat hij met de burgemeester wil spreken over de gang van zaken bij de vieringen.

In juni 2004 worden twee oldtimers van burgemeester Buijserd in brand gestoken. In de media wordt de brandstichting gelinkt aan het harde optreden van de gemeente in Veen. Veel respondenten denken echter dat de brandstichters in andere kringen gezocht moeten worden. Er wordt in Veen een actie op touw gezet om steun te betuigen aan (de harde hand) de van burgemeester (www.doenormaalinaalburg.nl): "Deze rotstreek heeft hij niet verdiend." (Brabants Dagblad, 9 juni 2004).

Initiatiefnemer www.doenormaalinaalburg.nl:

"We kunnen niet net doen of er niets is gebeurd en overgaan tot de orde van de dag. Wat is voorgevallen kan echt niet. (...) Het is een actie tegen zinloos geweld en bedreiging." (Brabants Dagblad, 15 juni 2004).

Een tegengeluid uit Veen:⁴

"Ze hebben een waarschuwing willen geven. Zo'n hard optreden van gemeente slaat ook nergens op. Autowrakken stoken, moet kunnen, zeker als je het gecontroleerd doet. (...) De burgemeester doet echt veel te moeilijk." (Brabants Dagblad, 21 juni 2004).

Twee maanden later wordt de boom die ter gelegenheid van de geboorte van prinses Amalia is gepland, voor de Hervormde Kerk in Veen, vernield. Bij de boom wordt een bedreiging aan het adres van burgemeester Buijserd achter gelaten: "Buijserd is next". Ondertekend door The New Terror (TNT). Uiteindelijk blijken achter TNT twee jongens van veertien en vijftien jaar schuil te gaan. De jongens geven zichzelf, vergezeld door hun vaders, aan en betuigen hun spijt.

Ook voor de jaarwisseling 2004-2005 hanteert de driehoek een harde lijn. Een bemiddelaar tast in Veen – in kringen van de stokers - af of er mogelijkheden zijn om een alternatief feest te organiseren, maar hij ziet al snel af van verdere pogingen. Breekpunt is en blijft of nu wel of helemaal geen auto's gestookt mogen worden op de kruising.

Het is de opmaat voor een streng-repressieve aanpak van Oud & Nieuw 2004-2005 in Veen. In een interview met Binnenlands Bestuur (19 november 2004) kondigt burgemeester Buijserd de harde hand aan: "We zijn er klaar voor". Het interview veroorzaakt veel ophef omdat Buijserd Veen omschrijft als een soort Siciliaans dorp waar mensen onder de knoet worden gehouden met bedreigingen. De lokale en regionale media nemen dit over en de rapen zijn gaar. Kort voor de jaarwisseling wijst de burgemeester er ook nog op dat een zeer ruime meerderheid van de Veense bevolking wenst dat de overheid ingrijpt: "Ik weet dat negentig

⁴ Hier wordt gesuggereerd dat de daders uit Veen komen. Veel respondenten hebben gezegd dat ze denken dat de daders juist niet uit Veen komen.

procent van de mensen in Veen wil dat er een eind aan die vreugdevuren komt.” (Brabants Dagblad, 30 december 2004).

Belangrijke elementen van de strenge en repressieve aanpak van Oud & Nieuw 2004-2005 in Veen zijn:

- a. Een zeer forse politie-inzet, met een belangrijk aandeel van Mobiele Eenheden;
- b. Extra surveillance – ook voorafgaand aan de jaarwisseling;
- c. In eerste instantie algemeen preventief toezicht, vanuit een positieve bejegening; opschaling en aanscherping op basis van onder meer scenario's;
- d. In zone 1 (de geijkte stooklocatie: Van der Loostraat-Witboomstraat-Mussentend) een verbod voor personen en voertuigen om zich tussen 22.30 uur (31/12) en 05.00 (01/01) op de openbare weg te bevinden;⁵
- e. Een zone 2-gebied waar het niet is toegestaan om met voertuigen op de openbare weg te rijden (zelfde tijden als hierboven);
- f. In de periode van 27 december 2004 tot en met 1 januari 2005 is het dorp Veen een Veiligheidsrisicogebied. Dit betekent dat het na het afgeven van een last door de officier van justitie mogelijk is om preventief te fouilleren;
- g. Tijdens de jaarwisseling wordt opgeschaald naar een Beleidsteam en een Operationeel Team.

De burgemeester informeert de bewoners van Veen per brief (d.d. 21 december 2004) over de maatregelen die beperkingen aan hen opleggen. Die brief maakt duidelijk dat de burgemeester koste wat kost wil voorkomen dat er dit jaar weer stookauto's op de kruising worden gezet. Media citeren kritische reacties van Veensen op deze maatregelen:

Kritische bewoners:

“De gezelligheid gaat eraf in Veen. Waardeloos deze maatregel.”

“De maatregelen van de gemeente Aalburg zijn zwaar overdreven.”

“De arrogante benadering van met name ‘herr bürgemeister’ getuigen echter van een overduidelijke vorm van treurige incompetentie om met mensen om te gaan.” “Hoeveel jaar ga je [burgemeester] dit volhouden en hoeveel geld moet dit gaan kosten?”

(Allen: Het Kontakt, 29 december 2004).

Er is ook steun voor de harde hand onder bewoners van Veen, maar die worden niet geciteerd. Stokers wachten de jaarwisseling niet af. Op kerstavond 2005 wordt een autowrak in de buurt van de kruising in brand gestoken. Enkele dagen later staat een bord bij de kruising: “Een Buijserd overleeft wel de winter in Nederland maar niet in Veen”. Het leidt tot allerlei krantenberichten over Veen:

⁵ De politie bezet haar posten al om 21:00 uur. Bewoners uiten (onder andere op de bewonersbijeenkomst voor dit onderzoek) hier kritiek op, alsmede op andere details van de operatie: er worden loodsen doorzocht, er doen zich praktische problemen voor bij met kerkgangers en bezoeker die dachten dat ze zich tot 22:30 uur nog vrij konden bewegen.

Burgemeester Buijserd:

"Schandalig dat een christelijk dorp als Veen juist de kerstnacht uitzoekt om mij te provoceren." (Brabants Dagblad, 27 december 2004).

Veense jeugd:

"Het hele jaar gebeurt hier niets, er is geen hangjeugd, het is altijd rustig in het dorp, waarom mogen wij nou die ene nacht niet stoken?" (Altena Nieuws, 28 december 2004).

Inwoner Veen:⁶

"Voordat Buijserd hier burgemeester werd, is er nooit iets gebeurd. Nu hij zich ermee gaat bemoeien, gaat het mis." (Reformatorisch Dagblad, 30 december 2004).

In de week tussen Kerst en Oud & Nieuw blijft het onrustig in Veen. Meerdere keren worden brandjes gesticht in Veen. Op 30 december 2004 wordt weer een auto op de kruising in brand gestoken. Als de politie en brandweer in actie komen, worden ze bekogeld. Op die avond maakt de politie dertien arrestanten, deels afkomstig uit Veen. Het zou politie en justitie aanvankelijk te doen zijn geweest om belediging en later zou het gaan om opruiing. Arrestanten betwisten de rechtmatigheid van hun aanhouding. Ze blijven hoe dan ook tot na Oud & Nieuw vast zitten.

Tijdens de jaarwisseling blijft het rustig in Veen. Dat is niet vreemd want de orde wordt bewaakt door een heel 'politieleger'. Veen wordt hermetisch afgesloten door vier pelotons ME, gepantserde shovels en pantservoertuigen van de KMAR. De politie hanteert een lage tolerantiegrens en arresteert tijdens de jaarwisseling 21 personen. De politie had van tevoren al duidelijk gemaakt dat de pakkans groot was:

Politiewoordvoerder over Oud & Nieuw in Veen:

"We zijn heel frequent aanwezig en volgen de groepen die zich verspreiden, maar ze zijn zo gehaaid dat ze net niet over de schreef gaan." (Brabants Dagblad, 31 december 2004).

Veel bewoners zijn verbijsterd over de massale inzet en over de aanwezigheid van het pantservoertuig. Het psychologische effect is groot: er wordt gerefereerd aan oorlogstijd. Ook veel bewoners die voorstander zijn van de harde aanpak door de burgemeester, vinden het concept van Oud & Nieuw 2004-2005 te ver gaan. Ze schamen zich ook dat hun door zo groot nieuws is. De media doen uitgebreid verslag van het politieoptreden: 'Geen millimeter ruimte voor stokers Veen', kopt het Brabants Dagblad (zie het artikel hierna).

⁶ Uit ons overzicht blijkt dat dit citaat feitelijk onjuist is. Ook voor de komst van de nieuwe burgemeester is er al veel gebeurd op die ene kruising in Veen.

Brabants Dagblad

Geen millimeter ruimte voor stokers Veen

Maandag 3 januari 2005 - Het dorpje Veen was in de oudejaarsnacht een voor stokers van autowrakken onneembare vesting. De ME won de slag.

Bij het naderen van Veen op oudejaarsavond wordt al snel duidelijk hoe de vlag erbij hangt. De beruchte stokers zullen dit jaar geen enkele ruimte krijgen om bij de overgang naar het nieuwe jaar een autowrak in brand te steken. De eerste ME-bus staat al onderaan de Heusdense brug. De inzittenden houden tegelijkertijd de toegangsweg naar buurdorp Wijk en Aalburg en de provinciale weg in de gaten. Vervolgens controleren ME'ers al het verkeer dat een eind verderop de afslag Veen neemt. En in het dorp stuit de bezoeker op een derde groep ME'ers. Die bewaken de afzetting van de zone waarbinnen vanaf 22.30 uur geen gemotoriseerd verkeer meer is toegestaan.

De afzetting is, o ironie, opgesteld pal voor de woning van de man die zich de afgelopen dagen heeft opgeworpen als de informele leider van de stokers. Sinds gisteren zit hij vast. Een vrouw knikt in de richting van zijn huis. „Net nieuw. Het afgelopen jaar getrouwd.“

Raddraaiers

De vrouw weet, net als de meeste inwoners, wie 'de grootste raddraaiers' zijn die de ME de vorige avond al heeft 'opgeladen'. Honderd meter verderop stelt een man die zich 'een echte Veense noemt' vast dat het nog nooit zo rustig is geweest. Hij heeft begrip voor het machtsvertoon, al vindt hij wel dat burgemeester Buijserd het onheil voor een deel over zichzelf heeft afgeroepen door in het blad Binnenlands Bestuur Veen 'een Siciliaans dorp' te noemen'.

Fabeltje

Dat het stoken van autowrakken een diepgewortelde traditie is in Veen is volgens hem een fabeltje. „Niet zoals het er de laatste jaren aan toe ging. Twintig jaar geleden, werden er een paar pallets aangestoken. Iedereen kwam daar heen. Verder gebeurde er niks. De laatste jaren werden er autowrakken met in stookolie gedrenkte balen stro in brand gestoken en kwamen er steeds meer sensatiezoekers van buiten Veen op af.“

De overheid moest wel ingrijpen, vindt deze Veense, die denkt dat de ME vanavond de slag zal winnen. En als de stokers sportief zijn, leggen ze zich neer bij de nederlaag, vindt hij. „Of ze dat doen, dat is natuurlijk de grote vraag.“

Hermetisch afgegrensd is inmiddels de driesprong Van der Loostraat-Witboomstraat-Mussentiend, de inmiddels beruchte plek die ze in Veen 'het kruis' noemen en waar de afgelopen jaren de vermaledijde vreugdevuren steeds hoger oplaaiden. Bij iedere toegang staan twee ME-bussen met een stuk of tien ME'ers. Binnen de afgegrensde driehoek staan twee shovels van de mobiele eenheid.

De sfeer is lang gemoedelijk. Een inwoner die een praatje komt maken is benieuwd met zijn hoevelen de ME'ers zijn. Samen stellen ze vast 'dat er vanavond helemaal niks kan gebeuren'. Even over half twaalf levert 'de catering' verse koffie en oliebolletjes af. Enkele ME'ers bellen nog even mobiel naar huis 'voordat het netwerk er zo meteen uit ligt'. En plotseling toch de bekende witte helmen op. Als het vuurwerk aangeeft dat het nieuwe jaar echt begonnen is geven de ME'ers eerst elkaar een hand. Vervolgens bieden ze ook de omstanders 'de beste wensen aan'. Ook de Veense die zojuist nog minachtend heeft verteld dat hij 'die lafaards' wel eens alleen zou willen tegenkomen ('dan blijven ze nergens') accepteert de uitgestoken hand. Een meisje van een jaar of vijf komt met haar moeder aanlopen en wenst de ME'ers een gelukkig nieuwjaar.

Geleidelijk aan wordt de sfeer grimmiger, vooral doordat de ME niets tolereert wat op een samenshooting lijkt. 'Hier spreekt de politie. Wilt u zich verwijderen. Anders wordt u aangehouden', klinkt het uit de ME-busjes. „Kan dat nou eigenlijk wel?“, vraagt een inwoner zich af.

Zijn maat legt het hem uit aan de hand van wat een kennis van hem de vorige avond is overkomen. Ook toen moest de ME in actie komen. „Die man stond te kijken, toen een ME'er hem van zijn erf af naar binnen stuurde. 'Maar hier ben ik de baas', vond die man. 'Vandaag niet', zei die ME'er. 'Vandaag kunnen wij gaan tot aan je bed als het moet'. Dat is nou een noodverordening.“

In zijn nieuwjaarstoespraak 2005 spreekt burgemeester Buijserd onder meer van het "(...) welslagen van de jaarwisseling...". Tevens hoopt hij op initiatief uit Veen voor een alternatieve viering van de jaarwisseling. In de media rechtvaardigt hij de drastische maatregelen, geeft hij blijk van de hoop op een nieuw begin en spreekt hij dankbaarheid uit voor ontvangen steunbetuigingen, die hij deels per mail of brief ontvangt en voor een ander deel ook via de media.

Burgemeester Buijserd:

"Een belangrijke taak van de burgemeester is de zorg voor de veiligheid van de bevolking. Daarom zijn de maatregelen genomen." (Brabants Dagblad, 3 januari 2005).

"Fijn te merken dat zoveel mensen, in het bijzonder die uit Veen, meeleeften in deze zware dagen." (Brabants Dagblad, 4 januari 2005).

"Een nieuw jaar biedt nieuwe kansen" (Brabants Dagblad, 4 januari 2005).

"Nu maar hopen dat in Veen het besef zal groeien dat het ook anders kan." (Het Kontakt, 6 januari 2005)

De Hervormde Gemeente Veen over de maatregelen met Oud & Nieuw:

"Het werd de hoogste tijd dat er maatregelen werden genomen, waardoor de burgemeester kennelijk nu de kop van Jut is." (Nieuwsblad Land van Altena, 6 januari 2005).

Na jaren van afwezigheid is er per 1 januari 2005 weer een wijkagent in Veen. Een Veense over deze politiefunctionaris: "Ik heb hem maar niet verteld hoe moeilijk hij het hier gaat krijgen. De vorige had ook al problemen, en het is niet voor niks dat we het zo lang zonder hebben moeten doen." (Brabants Dagblad, 12 januari 2005). Op 22 januari 2005 wordt voor het eerst in 2005 een auto in brand gestoken op het kruispunt. Geruchten willen dat het de eerste is uit een rij van elf. Deze auto's waren bedoeld voor Oud & Nieuw, maar konden toen niet gestookt worden. Op 11 februari worden wederom twee autowrakken in brand gestoken: "uiteeraard op de kruising". Een dag later gaat op het terrein van Gemeentewerken, in Veen, een caravan in vlammen op.

2. Invloedrijke dorpskenmerken: de impact op het stoken

Inleiding

In de hoofdstukken 2 en 3 analyseren we het stoken en de ongeregelde heden in Veen. Deze paragraaf heeft betrekking op het meso-niveau: de doorwerking van dorpskenmerken op dit stoken en deze ongeregelde heden. De analyse is in het bijzonder van toepassing op kringen rond de stokers en op bewoners die hen steunen. Het heeft betrekking op bijzondere en deels traditionele kenmerken van de dorpskern Veen. Daarmee gaat de analyse dus deels voorbij aan andere groepen en aan de modernisering in het dorp.

2.1 Economische onafhankelijkheid: hardwerkende en slimme kooplieden

In het nog niet zo grijze verleden – negentiende eeuw en een groot deel van de eerste helft van de twintigste eeuw - bestond in Veen bittere armoede, in het bijzonder in De Vlaas. Oude foto's getuigen hiervan: primitieve huizen en grote werkloosheid of eenvoudige, onzekere en slecht betaalde arbeid. Hierover bestaat onvrede in De Vlaas, zeker ook in relatie tot andere delen van Veen en belendende dorpen. Beter gesitueerde bewoners kijken neer op zij die in De Vlaas de eindjes aan elkaar knopen. Dit resulteert op de valreep van de negentiende eeuw (1898) in spanningen die uitlopen in een opstand wanneer enkele bewoners van De Vlaas niet worden toegelaten tot de Veense zangvereniging. De gegoede burgers mengen zich liever niet met de lokale armen. Deze armen ontsteken in woede, ze trekken naar de huizen van de beter gesitueerde Veensen en gooien ruiten in. De opstand gaat met zoveel dreiging gepaard dat de veldwachters machteloos staan en een noodverordening, uitgevaardigd door de toenmalige burgemeester Blankers, geen zoden aan de dijk zet. Uiteindelijk moet de Koninklijke Marechaussee eraan te pas komen om de orde te herstellen.

De armoede zet echter zeker niet alleen aan tot oproer en onrust. Het motiveert de bewoners van De Vlaas om zich met veel energie en volhardend te storten op de handel. Die handel kan niet louter op een lokale markt gericht zijn: die markt is klein, want er is geen nabijgelegen achterland met klanten die wel naar De Vlaas komen voor inkopen. Dit werkt in de hand dat er in De Vlaas handelaren en ondernemers opkomen waarvan het de eerste natuur is om markten in andere delen van Nederland én in het buitenland aan te boren. De handelswaar is zeker in eerste instantie ogenschijnlijk eenvoudig, maar de handelaren hebben talent om met simpele producten gaten in de (internationale) markt te vinden.

Deze handel krijgt al gestalte voor de Tweede Wereldoorlog, maar komt daarna in een stroomversnelling terecht. Het komt bepaald niet uit de lucht vallen: er wordt zeer hard gewerkt door Veense handelaren. Deze handelaren tonen zich slimme kooplieden. Ze weten heel goed hoe je 'een prijs moet maken' die klant en handelaar tevreden stemt. Het maakt Veen in veel opzichten welvarend. Belangrijk is dat deze welvaart het dorp Veen onafhankelijk maakt van anderen, waaronder de overheid. Zo ontstaat ook hét Veense rolmodel: lokaal geniet de handige, slimme en hardwerkende ondernemer de meeste status. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de wijze waarop veel Veense jeugd de school doorloopt: veel interesse in primair rekenen en praktische zaken en daarentegen weinig of geen interesse in andere vakken. En ook niet in vervolgonderwijs of studie: het staat immers vast dat een loopbaan gestalte krijgt in de lokale handel.

In Veen ligt veel invloed in handen van succesvolle handelaren en handelsfamilies. Het draait daarbij niet alleen om de economische status, maar zeker ook om sterke sociale netwerken van vrienden en verwanten. Binnen deze netwerken steunt en helpt men elkaar, hetgeen de onafhankelijkheid vergroot. Die onafhankelijkheid is niet alleen in hoge mate een feitelijk gegeven, maar ook een norm: een Veense behoort onafhankelijk te zijn en zich te redden. Weinig of niets is in de ogen van een Veense erger dan een uitkeringstrekker: een laag inkomen dat nota bene door de (verfoeide) overheid wordt betaald.

Hard werken en daarmee geld en onafhankelijkheid verdienen is een belangrijke en volgens velen zelfs overheersende waarde geworden in het dorp. Inkomen wordt uitgegeven en bezit wordt getoond: er staan veel fraaie huizen en bedrijfspanden in Veen. Veel Veensen rijden ook in een zogeheten Veense Volkswagen – een Mercedes, en het liefst een dure. Sommige welgestelde bewoners bezitten veel grond, meerdere huizen en talrijke auto's. Een Mercedes wordt lokaal gekocht: de plaatselijke dealers heeft er zeer veel nagenoeg rijklaar gereed staan.

De economische onafhankelijkheid én het harde en vele werken verklaren de grondhouding van een categorie Veensen ten aanzien van het stoken van auto's met Oud & Nieuw: met hard werken hebben ze het verdiend om 'drie uur lang' (van 00:00 uur tot 03:00 uur) zélf de orde te bepalen op hún kruising'. Het vierde 'typerende citaat spreekt boekdelen en bevat een rechtvaardiging voor het stoken die we veel vaker hebben gehoord.

Typerende citaten:

"Een Veense let niet op bij Aardrijkskunde, maar wel bij rekenen. Met speciale aandacht voor optellen en vermenigvuldigen. Aan aftrekken heb je zo weinig in de handel".

"Wij redden ons hier zelf wel. We werken hard en de laatste die we nodig hebben is de gemeente".

"Als een Veense bij de gemeente zou gaan werken is hij eigenlijk mislukt. Dat kan alleen maar betekenen dat hij te lui is om met handel of op de vrachtwagen zijn geld te verdienen".

"We werken 364 dagen en nachten, op zondag na dan, keihard en dan komt de burgemeester ons vertellen wat we die ene nacht wel en niet mogen doen op die kruising? Dat kunnen we dan ook wel zelf. Op die ene avond stoken we dus".

2.2 Antioverheid sentimenten

In de ogen van een belangrijke en toonzettende categorie Veensen – in het bijzonder de handelaren – is de overheid een soort externe factor, die zonder al te veel gevoel voor de lokale gewoonten en belangen invloed uitoefent over het dorp. Er waren altijd al antioverheid sentimenten, maar die zijn verdiept bij de gemeentelijke herindeling op 1 januari 1973. Vanaf die datum is Veen één van de dorpskernen binnen de gemeente Aalburg. Dit zet kwaad bloed. Het dorp verzet zich tevergeefs tegen de herindeling. Jarenlang wordt op (verkeers)borden de aanduiding Gemeente Aalburg afgeplakt. De afkeer tegen de indeling komt nog altijd tot uitdrukking in het taalgebruik: het stadhuis van de gemeente staat in de

dorpskern Wijk en Aalburg, maar Veensen spreken bijna steevast over “wijk”. Het zint de Veense bevolking allerm minst dat ‘in Wijk’ wordt beslist over wat er ‘in Veen’ allemaal wel en niet mag of wordt toegestaan.

De lokale overheid en de politie worden in Veen gezien als een soort noodzakelijk kwaad. Dit wordt versterkt doordat de overheid niet alleen individuen plichten oplegt (ook rechten, maar daar maakt het onafhankelijke Veen het liefst mondjesmaat gebruik van), maar ook op allerhande wijze (vergunningen, milieuvorschriften, bestemmingsplan, belastingen, enzovoorts) invloed uitoefent over de hele Veense gemeenschap, inclusief de Veense handel. De Veense bevolking houdt ook niet van rechtsstatelijk politieoptreden: ordeproblemen wensen ze zelf op te lossen. Dat geldt ook van andersoortige vraagstukken en problemen. Dit zadelt de lokale overheid en de politie op met een lastig probleem. Als ze zich gedistantieerd opstelt en baseert op ‘recht en beleid’, vervreemdt ze zich van de Veense bevolking en roept ze tegenkating over zich af. Als de lokale overheid en politie zich daarentegen veel gelegen zouden laten aan lokale wensen, zou er (belangen)verstrengeling ontstaan en zouden rechtsstatelijke principes worden aangetast. Dan zou er bijvoorbeeld een ‘dealtje’ worden gesloten over een bouwvergunning. Als nu keurig de procedure daarvoor wordt doorlopen, zet dit bij Veensen al snel kwaad bloed omdat het lang duurt en alleen al daardoor geld kost.

Een meerderheid van de Veense bevolking vindt dat ze veel hinder ondervindt van de (lokale) overheid die van buitenaf beperkingen oplegt en belastingen heft. Het grondidee achter belastingen verwerpen velen: ze zijn zo onafhankelijk en zelfredzaam, dat ze helemaal niet denken te profiteren van belastingen. De overheid is een externe factor waar Veen vooral last van heeft. Hierin ligt voor een deel van de Veense bevolking een rechtvaardiging besloten voor het stoken met Oud & Nieuw: Veen schikt zich *contre coeur* naar veel overheidsbeleid, dus dan mag dat stoken best op die ene avond.

Ook veel inwoners van Veen die vinden dat het stoken te ver is gegaan, denken dat de oplossing uiteindelijk uit Veen zelf moet komen. Ze wijzen erop dat krachtig overheidsoptreden met Oud & Nieuw juist averechts werkt: als de overheid iets verbiedt – zoals het stoken op de kruising met Oud & Nieuw - wordt het een sport om het tóch te doen. Jongeren en jongvolwassenen voelen zich dán geroepen om zo een overwinning te boeken op de door hen verfoeide overheid. Hierbij speelt een rol dat ze denken hiermee weg te komen zonder aanhouding (zie 3.1). En als de overheid iets te dirigistisch afspraken zou maken omtrent het stoken met Oud & Nieuw (bijvoorbeeld ‘drie’ auto’s stoken op plaats X), wordt het vervolgens al snel een doel op zich voor stokers om verder te gaan dan is overeengekomen.

Typerende citaten:

“De gemeente zoekt alleen contact als er betaald moet worden, maar als je de gemeente nodig hebt zijn ze onbereikbaar”.

“Veensen hebben moeite met gezag, ook tijdens de Tweede Wereldoorlog was er veel verzet tegen de bezetters in Veen”.

“Veensen hebben het gevoel dat de overheid hen tegenwerkt. Als ze hun bedrijf willen uitbreiden worden ze geconfronteerd met allerlei regeltjes en procedures”.

“De gemeente heeft alleen aandacht voor Veen. Aan misstanden in andere dorpskernen wordt geen aandacht besteed. Alle schuld wordt op Veen afgeschoven!”.

“Veen laat zich door niemand de wet voorschrijven!”.

“Men gehoorzaamt aan God, niet aan de gemeente”.

“De politie zoekt gewoon een reden om je op te pakken, ze draaien net zo lang totdat ze je kunnen vasthouden”.

“Als de Veensen zich aangevallen voelen vormen ze één front”.

2.3 Geslotenheid: interne regulering en externe oorzaken

De Veense samenleving kent sterke sociale bindingen, hetgeen wordt versterkt doordat een aantal grote families (die er van oudsher wonen) een stempel drukt op het sociale leven. De familiebanden zijn hecht en worden in stand gehouden. Er bestaan weliswaar onderlinge (menings)verschillen, maar bewoners hebben met elkaar gemeen dat ze niet zo zijn gediend met inmenging van buiten. Ze vinden dus dat ze op eigen benen kunnen staan en ze lossen problemen het liefst zelf op: op hun vertrouwde manier.

Dit betekent dat er een dilemma ontstaat bij wat we ‘restproblemen’ noemen: problemen die door de Veense bevolking niet worden opgelost. De Veense gemeenschap toont zich ook dan gesloten. Een ruime categorie bewoners externaliseert de problemen: ze zoeken de oorzaak ervoor buiten Veen. Menig bewoner verlegt dan ook de verantwoordelijkheid voor het oplossen van deze problemen naar buiten. Bewoners die hun nek uitsteken om problemen tóch op te lossen, lopen het risico af te branden. Het wordt bepaald niet op prijs gesteld als problemen aan de kaak worden gesteld: dat komt neer op het ‘zwart’ maken van Veen en dat pikken velen niet. Bovendien kunnen mensen die onopgeloste problemen willen aanpakken niet snel op genoeg bijval en steun rekenen, omdat velen de schuld en oplossing dus buiten Veen zeggen te zoeken. En dat terwijl Veen bepaald niet snel een van buiten opgelegde (overheids)oplossing zal accepteren. Dit alles verklaart waarom ‘restproblemen’ lang kunnen voort slepen in Veen.

Het uit de hand gelopen stoken is één van de belangrijkste ‘restproblemen’ in Veen. Een categorie bewoners die bij het stoken betrokken is (geweest) of die het passief steunt, wijst op allerhande externe oorzaken en schuldigen: de media hebben het opgeklopt; de burgemeester heeft het op de spits gedreven en laten escaleren; de politie-inzet is disproportioneel; aanhoudingen zijn onrechtmatig; het stoken is uit de hand gelopen doordat er sensatiezoekers van buiten Veen op afkomen. Veel van deze mensen benadrukken bovendien dat het wel meevalt met de risico’s van het stoken: er zijn nog nooit gewonden gevallen en de schade valt wel mee. Bovendien heeft de Veense bevolking ooit de schade bij een bakker uit eigen zak vergoed.

Bewoners die een oplossing voor het stoken willen organiseren, omdat zij wél vinden dat het te ver is gegaan, kampen tot op heden met een gebrek aan animo om de schouders daar onder te zetten. En als deze bewoners zich te veel zouden schikken naar wensen van de overheid, lopen ze het risico dat ze te maken krijgen met kritiek en tegenkanting vanuit de bevolking. Bewoners met politieke

achtergrond of affiniteit zouden in veel gemeenten kunnen bogen op gezag en krediet, maar in Veen is dat niet zo vanwege de kritische grondhouding tegenover de overheid.

Dit verklaart waarom verschillende werkgroepen die probeerden het stoken te reguleren, slechts tijdelijk en gedeeltelijk enige successen boekten. Bij een lokale ondernemer die ooit (mede) het voortouw nam om een alternatief feest te organiseren werd een brandende auto voor zijn woonhuis geparkeerd. Dit soort praktijken verklaart ook waarom mensen het soms niet aandurven om zich tegen het stoken te keren. Hier staat wel weer tegenover dat stokers en hun entourage of 'fans' zeer geprikkeld reageren als wordt beweerd dat mensen worden bedreigd: ze ontkennen dat stellig. We sluiten niet uit dat bewoners al bevreesd zijn, ook zonder directe bedreiging. Volgens sommige bronnen zou het niet gaan om directe bedreigingen, maar om verpakte boodschappen: 'een jaar heeft 365 dagen', 'dat pikken ze niet'. We kunnen geen uitsluitsel geven over de vraag hoe het nu precies staat met dreigementen, maar het staat vast dat veel mensen zeer terughoudend zijn om hun nek uit te steken om het stoken aan te pakken. Wel neemt de kritiek in Veen op het stoken toe (zie 2.4).

Typerende citaten:

“Ook het V.O.S. is een typische uiting van de Veense denkwijze: ‘We regelen het allemaal zelf wel!’”.

“Veensen nemen zelf verantwoordelijkheid, als het uit de hand dreigt te lopen”.

“De burgemeester moet zich niet met het stoken bemoeien. Hierdoor is het geëscaleerd”.

“Veen is zélf verantwoordelijk voor wat er op het ‘kruis’ is gebeurd”.

“In Veen heerst een dubbele moraal. Enerzijds willen de tegenstanders dat het stoken stopt, maar anderzijds vinden ze het ook spannend om naar te kijken”.

“Politieoptreden is ongeloofwaardig. Het hele jaar zijn ze er niet en dan met oud en nieuw treden ze keihard op”.

“Veen is best bereid de veroorzaakte schade en opruimkosten te vergoeden”.

“Aandacht van media gooit alleen maar olie op het vuur”.

“Niemand binnen Veen durft verantwoordelijkheid te nemen om alternatief te organiseren. Uit angst om een brandende auto in je tuin te krijgen”.

2.4 Interne verdeeldheid

Veen is niet alleen een gesloten, maar ook een intern verdeelde gemeenschap. Het is een gelovig dorp waarin het jaar 1834 met grote cijfers is bijgeschreven in de lokale geschiedenis. Het is namelijk het jaar van de kerkscheuring. Onder leiding van dominee Rhee scheidt een groep zich af van de Hervormde Kerk. Ze sticht in Veen een Gereformeerde Kerk. Het veroorzaakt grote spanningen: er komen troepen naar Veen om de orde te herstellen. Recentelijk heeft zich ook een afscheiding in Hervormde kring voorgedaan. Naar aanleiding van de vorming van

de Protestantse Kerk Nederland komt een aantal Hervormden separaat bijeen in Veen.

De kerkelijke scheiding is belangrijk in Veen, maar het is niet de enige breuklijn in het lokale sociale leven. In het verleden was er een diepe breuklijn tussen armoedige mensen in De Vlaas en de gegoede bewoners van Veen. Inmiddels zijn veel arme families juist vermogend, maar de verschillen zijn blijven bestaan.

In de laatste decennia zijn er ook, zij het mondjesmaat, mensen van 'buiten' in Veen komen wonen. Ook hebben mensen uit Veen elders in de gemeente een woning gezocht. Soms vrijwillig en mogelijk omdat ze 'weg' wilde uit Veen. Soms ook min of meer onvrijwillig, bij gebrek aan een aanbod van geschikte woningen (of grond) in Veen. Vooral jongvolwassenen trekken vanwege een kloof tussen vraag en aanbod op de Veense woningmarkt naar kernen rondom Veen. Zo zijn ook bovenlokale vriendenkringen ontstaan, onder meer tussen jongeren uit Veen en Wijk en Aalburg. Dit soort vriendschappen ontstaat ook via bedrijven in de gemeente Aalburg: dáár werken mannen uit verschillende dorpskernen.

De verschillende Veense groeperingen hebben met elkaar gemeen dat ze bij voorkeur de overheid en de (rest van de) buitenwereld op afstand houden. Hierdoor lijkt het erop dat ze naar buiten toe één front vormen. Bij externe kritiek op Veen zou dit in meer of mindere mate ook zo zijn volgens respondenten: onverlet de soms diepe interne verdeeldheid, vinden veel Veensen elkaar dan in hun afkeer en afwijzing van de externe kritiek.

Veen is ook verdeeld over de vraag hoe het stoken beoordeeld moet worden én hoe daarmee omgegaan moet worden. We onderscheiden grofweg drie standpunten. Het eerste standpunt (*'dóórgaan met stoken'*) is dat van de stokers, hun entourage en hun 'fans'. We schatten de harde kern van de stokers op tussen de tien en vijftien personen, met daaromheen een deels wisselende groepen van een man of twintig. Een vrij grote groep bewoners verleent hen passieve steun. Ze beleeft er plezier aan om naar het stoken te komen kijken en als de stokers de overheid – de burgemeester in het bijzonder – een hak weten te zetten. Deze groep vindt dat Veensen zelf verantwoordelijk zijn voor wat er op de kruising gebeurt. Ze stelt dat het 364 dagen per jaar ordelijk is in Veen en dat ze 1 dag per jaar met een feest van drie uren doelbewust de orde verstoren. Dit gebeurt op een verantwoordelijke manier: er is nog nooit een ongeluk gebeurd en Veensen zijn bereid én in staat om opruimkosten en eventuele schade te betalen. Het stoken wordt enorm opgeblazen door de media: ze vrezen dat hetzelfde gebeurt door dit COT-rapport. Voor de komst van burgemeester Buijserd is het stoken enkele keren uit de hand gelopen: dát zal nooit meer gebeuren. Het stoken is de laatste twee jaren geëscaleerd door toedoen van het strenge optreden van deze burgemeester. Sleutfiguren zeggen dat er geen zaken meer gedaan kunnen worden met burgemeester Buijserd.

Het tweede standpunt (*'verantwoord stoken op de kruising'*) is een milde variant op het eerste. Deze bewoners vinden dat er gestookt moet worden met Oud & Nieuw: de meeste vinden dat dit 'hoort' op de kruising, anderen – minder invloedrijke personen - zouden wel een andere locatie willen overwegen. Deze groep vindt dat er in Veen zelf een voorstel gemaakt moet worden en dat voorgelegd moet worden aan de gemeente en dus ook aan burgemeester Buijserd. Ze zijn echter niet gediend van al te veel voorwaarden vooraf: er moet speelruimte zijn voor Veen. Hierbij dient zich uiteraard de vraag aan of een voorstel dat deze tweede groep steunt, wordt overgenomen door de eerste groep. Dit tweede standpunt wordt naar onze stellige indruk ook gedeeld door een aantal (ex-)stokers, maar het is de vraag

of deze niet zullen worden gezien als spijtoptanten die te veel de kant van gemeente én burgemeester kiezen.

De derde stroming (*'een rustig Oud & Nieuw'*) zijn de bewoners die vinden dat het stoken (mede) door toedoen van Veense stokers uit de hand is gelopen. Ze vinden het stoken op de kruising te gevaarlijk: voor betrokkenen, maar ook voor panden aan of vlakbij de kruising. Ze begrijpen heel goed dat overheid en burgemeester ingrijpen, al verschillen ze van mening over de vraag of dat op een juiste manier is gedaan. Maar dát de overheid nu ingrijpt vinden ze nodig, ook omwille van het imago van Veen. Deze mensen zijn wel terughoudend in het debat over het stoken. Ze verstrekken de politie niet veel informatie over stokers: omdat ze daar niet over beschikken of omdat ze het niet aandurven. Er is bij deze mensen veel behoefte aan een gelokaliseerd Oud & Nieuw in Veen dat niet leidt tot de aandacht of komst van media, mobiele eenheden, Koninklijke Marechaussee en op rellen beluste jongeren van buiten Veen. Een categorie vindt meer rust en een lokaal getint Oud & Nieuw belangrijker dan de precieze invulling ervan: verantwoord stoken op de kruising zou kunnen. Anderen zijn tegen stoken op de kruising, omdat het verleden heeft bewezen dat het altijd uit de hand kan lopen.

Typerende citaten:

Standpunt 1

"Wat maakt het stoken nou uit?"

"Het is een kwajongensstreek".

Standpunt 2

"De gemeente moet Veen geen alternatief opleggen. Het alternatief moet vanuit Veen zelf komen".

"Het stoken mag Veen niet ontnomen worden, maar in deze vorm kan het echt niet meer".

Standpunt 3

"Buijserd is de eerste die echte heeft durven ingrijpen. Veel Veensen steunen hem, maar durven zich niet uit te spreken".

"Veen beseft dat het geen spelletje meer is en steunt in grote mate de maatregelen van de gemeente. De steun is echter vooral passief".

"Als ik [Ad Mol, COT] zeg dat 80 procent van de Veense bevolking tegen stoken en wrakken is, reageert Lodewijk [Timmermans, COT] met: 'Zeg maar gerust 90 procent. De mensen zijn bang (...)'. " (Nieuwsblad Het Land van Altena, 9 december 2004)

3. Stoken: microkenmerken

Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft en analyseert het stoken ook. Nu alleen niet op meso-niveau, maar op microniveau. Het zoomt daarmee in op kenmerken van het stoken en de daaraan gelieerde ongeregelheden.

3.1 Een riante Gelegenheidsstructuur: stokers met hulpbronnen

De hardnekkigheid van het stoken valt te begrijpen vanuit de Gelegenheidsstructuren waarover de stokers beschikken. We schatten de harde kern van de stokers op circa tien personen, met daaromheen een deels wisselende groep van een man of twintig. Een grotere groep vindt het stoken leuk en zou er zo mogelijk of zo nodig (als andere afhaken of niet zouden durven) wel eens aan mee willen doen. De (potentiële) stokers komen niet allemaal uit Veen, maar ook uit belendende dorpen. Deze personen beschikken over geld, middelen en (in de kerstvakantie) over tijd. Hier komt bij dat beproefde politie-interventies die elders zouden werken hier niet effectief zijn geweest of uitermate lastig vallen te organiseren.

De groep stokers telt een aantal regelaars die gebruik kunnen maken van de middelen van lokale ondernemingen, waaronder geld, vervoersmiddelen (vrachtwagens) en opslagruimtes. Er worden zogeheten stookauto's – de auto's die in brand worden gestoken – opgekocht en naar Veen getransporteerd en daar op verborgen en wisselende locaties – met name in loodsen – opgeslagen. De stookauto's zijn geen autowrakken meer, maar auto's op kenteken, zodat ze desgewenst gewoon langs de weg kunnen worden geparkeerd en het niet verboden is om erin te rijden. Dus op de intenties van de bezitter(s) na betreft het een gewone auto.

Het is in de afgelopen jaren riskanter geworden om auto's te stoken op de desbetreffende kruising: met name met Oud & Nieuw, maar ook daarna en daarvoor, omdat de politie aast op aanhoudingen. Naar verluid heeft dit erin geresulteerd dat er premies zijn gezet op het stoken op de kruising: een of enkele duizenden euro's voor wie daar in slaagt. Sommige ingevoerde respondenten ontkennen overigens stellig dat dit zo is.

In december en in het bijzonder rond Oud & Nieuw wordt de Gelegenheidsstructuur aangevuld met vrije tijd (normaliter een schaars goed in het zo hard werkende Veen) én met steun van een aanzienlijk deel van de bevolking (al is dat minder geworden: zie 2.4). Die steun blijkt onder meer uit het feit dat bewoners het goed vinden dat stokers een auto over hun grond naar de bewuste kruising sturen.

De stokers beschikken ook over communicatiemiddelen, inclusief scanners. Op piekmomenten zijn er naar verluid over speciaal neergezette uitkijkposten die politiebewegingen spotten. Het zou ook voorkomen dat sympathisanten hen bellen zodra ze beschikken over informatie over politiebewegingen of over voorgenomen overheidsoptreden.

Tot voor enkele jaren werd deze Gelegenheidsstructuur gecomplementeerd met permissief politieoptreden, beperkte politiek-bestuurlijke wil om tegen het stoken op te treden en tamelijke brede publieke steun en, als spiegelbeeld daarvan, weinig publieke kritiek op het stoken. De politiek-bestuurlijke en politieke stijl is inmiddels aangescherpt en de kritiek van het Veense publiek is toegenomen (al blijft er

verdeeldheid en steun, zie 2.4): onder meer omdat het een paar keer uit de hand is gelopen en dit eerder gevaar veroorzaakt door de bouw van een appartementencomplex aan de stookkruising.

Typerende citaten:

“De oudere stoken de jongere op”.

“Stoken is een goedkope manier om van je rotzooi af te komen”.

“Het publiek sympathiseert met de rijders”.

“De rijke Veensen kopen steun en goodwill”.

“Auto’s kopen, aanvoeren en opslaan om te stoken is een koud kunstje voor goed uitgeruste handelaren”

“De belangrijke stokers houden zich op de achtergrond”.

De gelegenheidsstructuur bestaat ook omdat het om verschillende redenen uitermate lastig is voor de politie om het stoken te voorkomen of om justitieel op te treden tegen stokers. Het betreft de volgende redenen:

- Het is vanwege de geografie van het land van Altena, en de plaats daarbinnen van Veen, voor de gedeconcentreerd georganiseerde politie lastig om vanuit Werkendam gestalte te geven aan de alledaagse ordehandhaving. Dus op gewone dagen: de ‘andere’ 364. Er surveilleert op dagelijkse basis niet zoveel politie in en rond Veen. Vanwege het rustige karakter dat het publieke leven doorgaans heeft, is dat ook niet nodig. Dit betekent dat jongeren en jongvolwassenen uit Veen e.o. vaak weggomen met overtredingen: van de APV en met name in het verkeer (we observeerden veel verkeersovertredingen bij bezoeken aan Veen). Dit resulteert er weer in dat ze niet of nauwelijks bevreesd zijn voor politie sancties. Te meer omdat rijke inwoners hun hand er niet voor omdraaien om (verkeers)boetes te betalen;
- Bij intensivering van de politie surveillance in aanloop naar Oud & Nieuw - of bij de nasleep daarvan - nemen de waakzaamheid en organisatiegraad van de stokers toe. Ze kiezen een geschikt moment uit om desgewenst een stookauto op de kruising te rijden en in brand te zetten. Dit is in feite erg eenvoudig: “een beetje laf”. Tijd is het belangrijkste wapen bij dit soort stoken: stokers wachten op een geschikt moment, dus als de politie er niet is. Stoken voor en na Oud & Nieuw valt dan ook alleen te voorkomen met extreme maatregelen: bijna permanent (politie)toezicht of door afsluiting van de kruising. Dit stoken valt louter te bestrijden met een toevalstreffer (een toevallig heterdaadje, hetgeen neerkomt op een fout van de stokers) of op basis van informatie vanuit de sociale kringen van de stokers of van (min of meer toevallige) ooggetuigen. Het valt wellicht te voorkomen door communicatie en afspraken met de stokers;

- Door het hele land heen probeert de politie bij dit soort hardnekkige ordeverstoringen 'een informatiepositie' op te bouwen. Dat is in Veen uitermate lastig en is tot op heden eigenlijk logischerwijs nog nooit gelukt. Vanwege de afkeer jegens (hard optredende) overheid en politie in combinatie met de geslotenheid en kleinschaligheid van Veen, is het voor de politie bijna ondoenlijk om informanten te vinden: niemand die écht is ingevoerd wil het en wie het tóch zou doen is vanwege de kleinschaligheid (en de sluwheid onder de stokers) al snel 'stuk'. Ook ooggetuigen zouden wel eens achterhaald kunnen worden en zullen daarom bepaald niet snel belastende verklaringen afleggen. Ze behoeven niet eens bevreesd te zijn voor wraakacties of bedreiging (we weten niet of dit voorkomt, en zo ja in welke mate): wie 'klikt' naar de overheid zet in zo'n kleine gemeenschap zijn sociale leven goeddeels op het spel. Anders gezegd: de sociale sancties wegen (het) zwaar(st). Gebrekkige informatiestromen zijn een belangrijke verklaring voor het feit dat het tot op heden niet is gelukt de harde kern van de stokers aan te houden op basis van hard bewijs dát ze de brandstichting hebben gepleegd of georganiseerd;
- Het is een beproefde politietactiek om door middel van informeel, maar toch regulerend overleg met ordeverstoorders de orde te handhaven. Daarbij werden overtredingen in bepaalde en begrensde gradaties toegestaan. Dit is ook geprobeerd in Veen: met op korte termijn soms ook redelijke resultaten. Dat schoot tekort omdat het stoken bij sommige jaarwisselingen zulke vormen kreeg (veel auto's, door overheidszogen riskant gedrag van jongeren) dat het draagvlak bij publiek en politiek afnam en de druk op bestuur en politie toenam om er tegen op te treden. Dit culmineerde in 2003 in een politieke opdracht voor de nieuwe burgemeester om "(...) een eind te maken aan de levensgevaarlijke verbrandingsrituelen" (Binnenlandsbestuur, 19 november 2004). Daarmee was er voor de politie geen speelruimte meer tot informeel overleg in combinatie met het tot op bepaalde hoogte gedogen van het stoken.

Typerende citaten:

"Tot Buijserds grote teleurstelling is het de politie niet gelukt de harde kern op te pakken. Buijserd: 'Dat vond ik heel belangrijk. Ook al omdat de mensen in Veen beweren dat de brandstichters niet uit het dorp komen, maar sensatiezoekers zijn uit omliggende gemeenten. Ik geloof zeker dat die er bij zijn, maar ik denk dat de harde kern echt uit Veen komt' (...)" (Binnenlandsbestuur, 19 november 2004).

"De hele week surveilleerden de politie. Pas toen ze weg moesten naar een noodgeval elders durfden ze te stoken".

"De politie is nooit in Veen. Er bestaat geen relatie tussen Veen en de politie, dus ze krijgen ook nooit informatie".

Dit alles leidt ertoe dat een belangrijke machtsbron van de politie wegvalt, namelijk het besef bij burgers dat de politie het altijd wint als ze dat écht wil en dat het daarom verstandig is om op je tellen te passen. Dat helpt ook bij informeel overleg. Stokers en andere bewoners van Veen hebben nu in hoge mate het gevoel dat zij de norm kunnen én behoren te stellen. Ze vielen dan ook onder andere over het

slotwoord van de burgemeester in een in Veen inmiddels berucht interview met Binnenlands Bestuur: “En uiteindelijk hebben wij als overheid toch de langste adem”.

3.2 Traditionele patronen: actie en reactie

Het is onder onze respondenten een discussiepunt in hoeverre het stoken nu een traditie is. Van een traditie kan worden gesproken als over een lengte van jaren min of meer gelijksoortige gebeurtenissen plaatsvinden waarvan de ongeschreven regels en gebruiken bij deelnemers (en in bredere kring) bekend zijn. Van belang is dat een traditie kan rekenen op een breed publiek draagvlak. Een traditie kent ook hoeders: een voorhoede die bereid is veel in het werk te stellen om de traditie te bewaren. Dit wint uiteraard aan scherpte als de traditie betrekking heeft op verstoring van de openbare orde en op strafbare feiten.

Respondenten die vinden dat stoken een traditie is redeneren op hoofdlijnen als volgt. Ze wijzen erop dat er al decennialang Oud & Nieuw wordt gevierd op de kruising: eerst zonder stoken en wel met vuur – er werden hout en kerstbomen in brand gestoken. Het stoken van auto's gebeurt nu zo'n vijftien jaar. Daarbij is sprake van zelfregulering: er wordt wel degelijk op gelet dat het niet uit de hand loopt, zo wordt benadrukt. En zelfs als dit wel dreigt te gebeuren, is het min of meer gebruikelijk dat de betrokkenen dat zelf oplossen, hooguit geassisteerd door brandweer of een klein aantal politiemensen. Stokers ruimen zelf de spullen op en betalen eventuele schade. Deze respondenten wijzen er ook op dat stokers tegenacties verzinnen en organiseren als er niet mag worden gestookt op de kruising. En als er strikte regels zouden worden verbonden aan het stoken op de kruising, dan zou dat ook tot tegenkanting leiden: het is traditie dat Veen zélf stookt.

Respondenten die vinden dat het geen traditie is hanteren uiteenlopende argumenten.⁷ Ten eerste wijzen ze erop dat het van oudsher niet de gewoonte is om auto's te stoken: in het verleden werd met hout bescheiden vuurtjes gestookt. Ten tweede zijn er respondenten die zeggen dat de zelfregulering weinig voorstelt omdat het bij gebrek aan zelfbeheersing verschillende keren uit de hand is gelopen. Ten derde wordt erop gewezen dat er verschillende keren geweld is gebruikt tegen brandweer en politie: ook al geen traditie die valt te koesteren, zo redeneren deze respondenten. Ten vierde wijzen respondenten erop dat een gegroeide categorie inwoners tegenstander is van het stoken zoals dat de laatste vijf jaren is gegaan, onder meer omdat het de goede naam van Veen aantast. Ten slotte zijn er respondenten die stellig beweren dat het stoken in het verleden helemaal niet zó belangrijk was. Maar dat het belangrijk is geworden door het strenge optreden van de overheid (“Dáár hebben Veensen een bloedhekel aan. Dan wordt het alleen maar erger”) en door de media-aandacht. Dat laatste verpakte een respondent in een woordspeling: “De media stookt de boel op”. Sommige respondenten denken dat het gevaar en de intensiteit van het stoken in een paar jaar tijd sterk vermindert, als de overheid een middenweg accepteert (beperkt stoken op de kruising) én er sleutelpersonen in Veen zijn (met invloed op de stokers).

⁷ De tegenargumenten zijn geen coherente set opvattingen die zijn toe te schrijven aan een groep of categorie.

We houden het erop dat stoken geen voldragen traditie is, maar wel traditionele kenmerken heeft. Dit komt met name tot uitdrukking in hoeders ervan die koste wat kost met Oud & Nieuw auto's willen stoken op de kruising. Dit hardnekkige gedrag wortelt deels ook in een reactie die past binnen de traditionele autonome Veense volks- of handelscultuur. Als de overheid iets verbiedt, wordt het pas écht interessant om het wél te doen. En: als de overheid regels stelt, is het een uitdaging om die te overtreden. In het algemeen, maar meer in het bijzonder met Oud & Nieuw.

Dit resulteert in een spiraal van actie en reactie. Dit blijkt onder meer uit de volgende patronen:

- Toen het stoken op de kruising begon, toonden de stokers zich selectief bij het uitkiezen van stooklocaties: dicht bij het pand van een winkelier (meubelmaker) die er bezwaar tegen maakte en in de tuin van een bewoner van de Grotestraat die hem daarbij terzijde stond. Toen de stokers erachter kwamen dat een vrouw videobeelden had gemaakt van het stoken “waren er dat jaar drie branden: op de kruising, in de tuin van die man en bij die vrouw voor de deur”;
- Als het overheidsoptreden met Oud & Nieuw kwaad bloed zette, leidde dit een paar keer tot meer ordeverstoringen dan te doen gebruikelijk is met Pinksteren;
- Zodra duidelijk is dat de overheid het moeilijker maakt of heeft gemaakt om met Oud & Nieuw auto's te stoken, wordt het stoken verplaatst in de tijd: ook voor en ná Oud & Nieuw worden auto's in brand gestoken op de kruising;
- Verscherpt politietoezicht in Veen lijkt voor stokers een soort signaal om te zoeken naar een onbewaakt moment om vooral ook ten tijde van deze verscherping een auto te stoken;
- Veense bewoners die het stoken steunen, reageren geprikkeld op mediaberichten waarin kritiek wordt geuit op het stoken in Veen. Ze zeggen dan dat de media de problemen veroorzaken of in elk geval moedwillig aanwakkeren;
- Veense bewoners die het stoken steunen, reageren ook geprikkeld of ronduit boos op zaken die hen niet aanstaan in het optreden van politie en bevoegd gezag (met name de burgemeester). Ze menen dat de politie onrechtmatig loodsens heeft doorzocht voorafgaand aan Oud & Nieuw 2004-2005; dat de 13 aanhoudingen die de politie op 30 december 2004 verricht onrechtmatig zijn, bedoeld om mensen die worden gezien als aanstichters van het stoken ‘van straat te halen’; dat de inzet van 4 pelotons mobiele eenheid en pantservoertuigen van de Koninklijke Marechaussee disproportioneel is (“Het leek wel weer oorlog”); dat de burgemeester er een prestigestrijd van heeft gemaakt door stoken op de kruising te verbieden en dergelijk zwaar materieel in te zetten. Hierin vallen patronen te herkennen die we in hoofdstuk 2 bespraken: de schuld wordt verlegd naar krachten buiten Veen. Ondertussen verdiept de onrust zich van een uit de hand gelopen semi-traditie tot een conflict dat zich toespitst op personen en een domein: zie 3.3.

Typerende citaten:

“Veen is een dorp van tradities”.

“Het is traditie om de jaarwisseling op de kruising te vieren, maar niet in deze vorm”.

“De Veensen zien het als een spel. Vorig jaar had Veen de slag gewonnen, en dit jaar de gemeente”.

“De mensen die in het appartementencomplex wonen moeten niet klagen. Toen ze er gingen wonen wisten ze dat er gestookt wordt bij hen voor de deur”.

3.3 Een gepersonaliseerd domeinconflict

De huidige burgemeester heeft, zo blijkt uit open bronnen, bij zijn benoeming de politieke opdracht meegekregen om daadkrachtiger op te treden tegen het stoken in Veen dan zijn voorganger. Nu had deze voorganger als bevoegd gezag over de politie ook te maken met een politiekorps dat het standpunt innam dat de sleutel voor de oplossing bij de Veense bevolking lag. De toenmalige korpsleiding was ook niet bereid al te veel tijd en energie te steken in de aanpak ervan. Dit droeg bij aan de riante gelegenheidsstructuur voor het stoken. Dat mondde uit in de politieke opdracht om prioriteit te geven aan het beëindigen van “de levensgevaarlijke verbrandingsrituelen in het kerkdorp Veen” (Binnenlandsbestuur, 19 november 2004).

Dit plaatst de nieuwe burgemeester vanaf het begin vol in de schijnwerpers bij het aanpakken van het stoken in Veen. Hier begint de personalisering van de problematiek: het wordt in rap tempo een prestigestrijd tussen aan de ene kant de burgemeester en aan de andere kant de stokers en hun entourage.

De nieuwe burgemeester stelt zich op de hoogte van wat er door de jaren heen is gebeurd in Veen en concludeert dat het stoken op de kruising te gevaarlijk is: het is meerdere jaren geëscaleerd, het is gevaarlijk voor stokers en omstanders (waaronder kinderen), het stoken veroorzaakt angst bij omwonenden van de kruising en bij daar gevestigde winkeliers en het veroorzaakt milieuschade. Hij zoekt toenadering tot sleutelfiguren in Veen en overlegt over een alternatief feest: op een andere ruimere kruising, aan de rand van het dorp, vlakbij een supermarkt. Hier zou een vuur kunnen worden gemaakt (zonder auto's) en er zou een feesttent geplaatst worden. De harde kern van de stokers en de kring om hen heen verwerpen dit feest: ze willen toch minstens enkele auto's stoken op kruising waar dat te doen gebruikelijk is. De burgemeester ontvangt een kaart: met een vlam erop en met de tekst 'blijf van ons feestje af'.

Het gevoel dat de burgemeester wat belangwekkends probeert af te pakken van de harde kern wordt versterkt door vergaande politiemaatregelen met Oud & Nieuw 2003-2004: veel politie-inzet en zeecontainers om de bewuste kruising af te zetten. Het voelt in Veen aan als een gepersonaliseerde strijd die betrekking heeft op de zeggenschap over die ene plek: worden er wel of geen auto's gestookt op die kruising? De harde kern van stokers meent bij de jaarwisseling 2003-2004 een overwinning te boeken: met veel geweld komen er tóch stookauto's op de kruising en er worden, tot grote spijt van bevoegd gezag en politie, géén arrestanten gemaakt. “1-0” voor de stokers concludeert Veen.

Om te voorkomen dat er weer geen arrestanten worden gemaakt, worden er met Pinksteren arrestatie eenheden ingezet. Dit zet kwaad bloed en boezemt ook wel vrees in voor aanhoudingen: niet alleen in Veen, maar ook in Wijk en Aalburg. Een

sleutelfiguur uit de kring van stokers neemt hierop contact op met de burgemeester en stelt voor "om er over te praten". Enige tijd later worden twee auto's van de burgemeester in brand gestoken. Velen denken in eerste instantie dat de daders wel uit Veen zullen komen, maar de meeste van onze respondenten hebben nu sterke vermoedens dat dit niet zo is. Dezelfde sleutelpersoon uit Veen komt naar het stadhuis om met de burgemeester te spreken: hij verzekert de burgemeester dat hij niets met de afgebrande auto's van de burgemeester van doen heeft. Hij zou ook hebben gezegd niets te maken te hebben met Pinksteren en zou hebben toegegeven dat Oud & Nieuw zijn "feestje is". Een ander incident onderstreept dat het klimaat in Veen zich wél tegen de burgemeester keert, maar dat er wel degelijk ook zelfregulering bestaat. De zogenoemde Amaliaboom wordt namelijk omgehakt door twee jongeren uit Veen: er wordt een briefje naast gelegd met de tekst "Buizerd is next". De vaders nemen de daders mee naar de politie.

In de aanloop naar Oud & Nieuw 2004-2005 bewaart de burgemeester meer afstand tot de kring van stokers. Een bemiddelaar tast nog wel af of er mogelijkheden zijn om een alternatief feest te organiseren, maar na gespreken met sleutelfiguren uit de kring van stokers staakt hij zijn activiteiten. Niemand anders werpt zich op om een alternatief te organiseren en dat is eigenlijk de opmaat naar de streng repressieve aanpak van Oud & Nieuw 2004-2005. Nog voor de jaarwisseling zet een interview van de burgemeester met het blad Binnenlands Bestuur kwaad bloed in Veen, in het bijzonder omdat hij Veen daarin "een soort Siciliaans dorp" noemt.

Kringen rond de stokers, en ook wel andere Veense bewoners die zijn geschrokken van het machtsvertoon in hun dorp, nemen het de burgemeester met name kwalijk dat hij de jaarwisseling 2004-2005 in zijn nieuwjaarstoespraak betitelt als een succes. Er zijn weinig bewoners in Veen die dat standpunt delen. De kringen rond de stokers vinden het optreden schandalig en rekenen dat de burgemeester aan. Veel andere bewoners, waaronder bewoners die de burgemeester in zoverre steunen dat ze vinden dat er een eind moet worden gemaakt aan het stoken, vinden dat de massale inzet en media-aandacht daarvoor een schande werpt over Veen. Een andere categorie bewoners bekijkt het wat luchtiger: er is niet gestookt om de bewuste kruising, dus dit jaar heeft de burgemeester gewonnen. Het is "1-1" en hoog tijd om het volgend jaar rustiger aan te doen.

Hoe het ook zij: na de jaarwisseling gaat het stoken door. Volgens bronnen staan er 11 stookauto's klaar op een geheime locatie in of rond Veen. Er zijn er in 2005 inmiddels drie auto's gestookt op de kruising. Dit is een regelrechte uitdaging van het gezag van de burgemeester en zo wordt het ook ervaren door de burgemeester.

Bewoners in Veen, met name de kringen rond de stokers, verwijten de burgemeester dat hij de laatste tijd afstand bewaart tot Veen. Hij zou wel in de media over Veen en het stoken praten, maar niet meer met Veense stokers of met personen die invloed op hen zouden kunnen hebben. De personalisering van het conflict komt ook tot uitdrukking in beledigingen aan het adres van de burgemeester. Die hebben deels betrekking op de homofiele geaardheid van de burgemeester.

Typerende citaten:

Van de burgemeester:

“We zijn er klaar voor” (Binnenlands Bestuur, 19 november 2004).

“We zijn op alles voorbereid” (Het Kontakt, 22 december 2004).

“Veen is eigenlijk een soort Siciliaans dorp waar mensen onder de knoet worden gehouden met bedreigingen” (Binnenlands Bestuur, 19 november 2004).

“Schandalig dat een christelijk dorp als Veen juist de kerstnacht uitzoekt om mij te provoceren” (Brabants Dagblad, 27 december 2004)

Over de burgemeester:

“(…) De arrogante benadering van met name ‘herr bürgermeister’ getuigen echter van een overduidelijke vorm van treurige incompetentie om met mensen om te gaan” (Het Kontakt, 29 december 2004).

“Voordat Buijserd hier burgemeester werd, is er nooit iets gebeurd. Nu hij zich ermee gaat bemoeien, gaat het mis” (Reformatorisch Dagblad, 30 december 2004).

“Met de burgemeester valt niet samen te werken”.

“Een Buijserd overleeft wel de winter in Nederland, maar niet in Veen”.

“Het is te laat voor excuses. De rol van de burgemeester is uitgespeeld in Veen”.

“De burgemeester durft zich niet meer te vertonen in Veen”.

“Alles wordt geprojecteerd op de burgemeester, er is geen aandacht voor de rol van de gemeenteraad”.

3.4 Een piekgebeurtenis in een rustig dorp

Verschillende respondenten wijzen erop dat Veen een dorp is waarin het er 364 per jaar, ondanks (dankzij volgens sommigen) minimale politie-inzet, ordelijk aan toegaat. De keerzijde van deze orde is dat het lokale publieke leven ook enigszins saai is. Dit geldt zeker niet voor het hele jeugdleven: er zijn verenigingen, waaronder een voetbalvereniging (Achilles Veen) die lang hoofdklasse speelde en thans eerste klasse.

De rust in het Dorp is ook niet compleet. Er zijn wel hangjongeren (in het verleden onder meer op de kruising waar het stoken zich afspeelt) en er worden veel verkeersovertredingen begaan. Illustratief is een observatie van ons bij een lokaal tankstation. Terwijl we er staan te tanken, komt er een snelle auto aanrijden met daarin twee jongens van rond de twintig. De autoradio staat heel hard en de auto wordt schuin voor de ingang van de winkel van het station geparkeerd: de bijrijder gaat de winkel in om wat te kopen. Een automobilist die klaar is met tanken wordt zo de weg versperd. De man toetert en gebaart dat hij er door wil. De jongen achter het stuur negeert de man. De man steekt achteruit en verlaat het tankstation

langs de andere kant. Even later scheurt de auto met het tweetal met hoge snelheid weg. Kortom: opstandig gedrag.

Ondanks de betrekkelijke rust in Veen gedurende 364 dagen, is duidelijk dat dit dorp een zelfde soort probleem heeft als andere dorpen (bijvoorbeeld Volendam) met een soortgelijke handelsgeest. De ouders werken zo hard dat dit in bepaalde gezinnen haast wel moet resulteren in geringe aandacht voor de kinderen. Jongeren trekken veel op met leeftijdgenoten en voordat ook zij hard gaan werken tonen sommigen zich in bepaalde opzichten of op bepaalde momenten dus opstandig.

Deze patronen zijn te herkennen in het stoken. Het is een spannend moment in een overigens tamelijk rustig dorp. Jongeren doorbreken het saaie straatleven met het stoken. En werkende jongvolwassenen doorbreken het harde werken. Jongvolwassenen tonen zich tijdelijk (weer even?) opstandig. Respondenten wijzen erop dat het overheidsoptreden en de media-aandacht de spanning alleen maar hebben vergroot en zo het stoken stimuleren.

Typerende citaten:

“Elke zaterdagnacht als de borrelbus stopte op de kruising en de jongeren naar huis liepen lieten ze een spoor van vernieling na”.

“Na de herinrichting van de kruising zijn de hangjongeren verdwenen”.

“In Veen kun je 's nachts rustig over straat”.

“Gemiddeld genomen is het heel rustig op die kruising”.

3.5 Ongewilde mediatisering: Veense afkeer van media

De Veense onrust met Oud & Nieuw is in een paar jaar tijd groot nieuws geworden. Volgens veel bewoners van Veen is al de aandacht van de media geen logische en ook geen neutrale reactie op de gebeurtenissen. Ze vinden dat de media de onregeligheden aanjagen, doordat er onruststokers van buiten naar Veen komen en doordat mediaberichten een stimulans zijn voor Veense jongeren om te stoken. Anders gezegd: de media verdiepen de prestigestrijd. Bewoners vinden ook dat de media Veen een slechte naam bezorgen en dat journalisten er te gemakkelijk vanuit gaan dat alle staffbare feiten – waaronder het in brand steken van de auto's van de burgemeester - op het conto van Veensen (kan) worden geschreven.

Deze afkeer van de media is deels terug te voeren tot de hekel die Veen van oudsher heeft aan inmenging van buiten en deels ook tot de neiging om externen de schuld te geven. In casu de media en één journalist in het bijzonder: Ad Mol, columnist van het Nieuwsblad Het Land van Altena. Dit blijkt bij uitstek uit een door Dick Honcoop ingezonden brief naar aanleiding van een column van Mol.

Typerende citaten:

Uit de column van Ad Mol: "Lodewijk Timmermans: 'n gevoelig mens" (9 december 2004):

"Lodewijk Timmermans: 'Maar wij zijn geen maffia. Toe nou! We willen gewoon in een gezellige sfeer met de Veense bevolking, het nieuwjaar vieren. En dan verbranden we een paar wrakken. Wat is daar op tegen? (...) Ik wil niet meer met hem [Buijserd] praten. Ik heb niks tegen hem. Maar dat gedoe met de ME en arrestatieteam daar moet hij niet mee aankomen. En dat geblèr op televisie. Dat is om moeilijkheden vragen'.

Uit de ingezonden brief van Dick Honcoop (16 december 2004):

"In de column van afgelopen week is hij [Ad Mol] m.i. veel te ver gegaan en ik denk dat zeer vele inwoners van Veense deze mening delen (...) Waarom was het nodig om tegen de zin van zeer veel Aalburgse inwoners en zeker de Veensen weer een column te moeten schrijven over een persoon die denkt dat hij het in Veense in de nieuwjaarsnacht voor het zeggen heeft en het wettig gezag aan zijn laars lapt (...) Weet jij [Ad Mol] niet dat je al de onruststokers uit de omgeving weer extra stimulans geeft om in Veense rellen te gaan schoppen en dat dan op de dagen na nieuwjaar via de landelijke pers te lezen is, dat de Veense jeugd het weer gedaan heeft. (...) Weet jij [Ad Mol] niet dat juist door al dat schrijven van je weer meer aandacht besteedt aan een gebeurtenis in een nacht waar bijna niemand op zit te wachten. Weet jij niet dat je al de onruststokers uit de omgeving weer een extra stimulans geeft om in Veense rellen te gaan schoppen en dat dan op de dagen na nieuwjaar via de landelijke pers te lezen is, dat de Veense jeugd het weer gedaan heeft. Weet je niet dat je met je geschrijf 90% van de Veense bewoners onnodig tegen je in het harnas hebt gejaagd."

Uit de reactie daar weer op van Ad Mol (6 januari 2005):

"Mijn stelling is dat 90 procent van de Veense bevolking het prachtig vindt dat ze met kletterend geweld in de landelijk pers te kijk staan (...) Als het waar is wat jij [Dick Honcoop] veronderstelt, dat bijna iedereen in Veense smeekt om nieuwjaarsnachtrust, dan was er al lang door een stelletje potige kerels een eind gemaakt aan de jaarlijks terugkerende ellende (...) Denk je nou heus dat de Veense jongeren hun nest laten bevuilen door tuig van buiten. Kom nou Dick, doe niet zo naïef"

4. Aanbevelingen

In deze paragraaf formuleren we aanbevelingen.⁸ We geven toe dat dit lastiger is dan we aanvankelijk dachten. Een beter begrip van het stoken en de achtergronden ervan, leidt eerder tot verklaringen dan tot (gemakkelijke) oplossingen. De problemen om effectief in te grijpen zijn terug te voeren tot bijzondere - maar ook weer niet geheel unieke - kenmerken van de Veense gemeenschap. Bijzondere elementen komen voort uit het geografische en culturele isolement van weleer, de armoede die het dorp in het verleden kende en de razendsnelle economische opkomst van het arme Veen (De Vlaas). Tel hierbij nog op het religieuze isolement in het verleden, in combinatie met religieuze verdeeldheid. Uiterst markant is de combinatie van een sterk gelokaliseerd sociaal leven in combinatie met transnationale profijtelijke handel. De handelsgeest dwingt respect af – ook bij ons.

De economische groei en handelsgeest gaan wel gepaard met materialisme en met een geworteld wantrouwen tegen de buitenwereld in het algemeen en de overheid in het bijzonder. Een wantrouwende opstelling jegens de overheid gaat gelijk op met zelfredzaamheid en daarop gebaseerde tegenkanting bij een overheid die in Veen ingrijpt, eisen stelt en regels naleeft. Overheidsdienaren (van burgemeester tot wijkagent) die hun beleidsmatige of rechtsstatelijke verantwoordelijkheid nemen op het gebied van ordehandhaving, zijn verzekerd van informatieafscherming en van verzet in soorten en maten. Er is vandaag de dag ook steun voor in Veen: maar die steun is erg passief en helpt de overheid daardoor nauwelijks bij handhaving.

Deze patronen manifesteren zich in hevige mate bij het stoken in Veen. De situatie wordt wat dit betreft verder bemoeilijkt doordat politie en bestuur zich in de periode van 2000 tot 2003 meermalen verdeeld en permissief toonden. Verbale beleidsaanscherpingen gingen gepaard met toegeeflijk operationeel optreden: dat is altijd al funest voor het gezag van de politie en haar bevoegd gezag, maar zeker in Veen. In een dorpskern met een cultuur zoals Veen kleeft ook al een afbreukrisico aan hard en robuust optreden door extern gezag: de kans bestaat dat de gemeenschap zich immuun toont of tegenzetten beraamt en uitvoert. Dat is in de periode van 2003 tot op heden in Veen gebeurd wat het stoken betreft. Er is tenslotte ook goed nieuws: meer en meer bewoners vinden dat het niet meer zo uit de hand mag lopen met het stoken als in het recente verleden. Die steun wordt ook wat minder passief: meer mensen durven zich te uiten.

- a. *Doelrelativering en vasthoudendheid: een middellange termijnperspectief*
Er moet voor worden gewaakt om politie en bevoegd gezag op te zadelen met te hoog gegrepen politieke opdrachten: het is niet mogelijk om op korte termijn een eind te maken aan de ongeregelheden in Veen met Oud & Nieuw en, in mindere mate, met Pinksteren. Het is ook niet mogelijk om te eisen dat de politie er buiten deze vieringen om voor zorgt dat er nooit brand wordt gesticht op die kruising. Te hoge (politieke) verwachtingen monden te snel uit in robuuste en van bovenaf opgelegde maatregelen die in gemeenschappen zoals Veen averechts kunnen werken. Het is zaak om op vasthoudende wijze te proberen het stoken, en de daaraan ten grondslag liggende spanningen, te verminderen.

⁸ De aanbevelingen hebben geen betrekking op de dorpsraad (i.o.), omdat we niet in kunnen schatten welke rol deze raad feitelijk zal krijgen, onder meer bij het veiligheidsbeleid. Tot op heden is de dorpsraad bewust buiten spel gehouden en gebleven.

b. *Interne afstemming: bestuur en politie*

Er dient een goede afstemming en communicatie te zijn tussen politie en bestuur. Zo wordt duidelijk wat ze wel en niet van elkaar kunnen verwachten en het voorkomt dat de buitenwacht denkt dat het mogelijk is om politie en bestuur uit elkaar te spelen. Er is wat dit betreft vooruitgang geboekt in de afgelopen jaren. In de jaren daarvoor haalden meningsverschillen tussen inmiddels vertrokken politiechefs en de toenmalige burgemeester geregeld de media.

Deze aanbeveling lijkt wellicht een open deur, maar is dat niet. Het is voor de politie immers uitermate moeilijk om het stoken buiten de vieringen om tegen te gaan en bij opsporingsactiviteiten blijkt het moeilijk om zaken rond te krijgen. Terwijl dit wel politiek-bestuurlijke wensen zijn. We denken dat de aanbevelingen *i* en *k* kunnen helpen om de afstemming tussen politie en bestuur verder te verbeteren.

c. *Afstemming beleid en operatie*

Het is zaak om beleid en operatie goed op elkaar af te stemmen. In de eerste plaats op dagelijkse basis. Er is sinds januari 2005 weer een wijkagent in Veen: hij dient contact te leggen, informatie te verzamelen en afstand te bewaren. Hij dient hierbij goed te worden ondersteund. De wijkagent behoort een rol te spelen bij het stoken, omdat hij anders zou marginaliseren: het is immers het belangrijkste lokale veiligheidsdossier. Hierover dient hij goed af te stemmen met leiding en gemeente, omdat anders het gevaar bestaat dat hij toegeeflijker is dan de top of dat hij halve toezeggingen doet die later door de top worden teruggedraaid. Dat zou funest zijn voor zijn positie.

In de tweede plaats dient de operatie bij het incidentele grootschalige en bijzondere optreden in twee opzichten te zijn afgestemd op het beleid. Deze operatie heeft uiteraard plaats binnen de kaders van de grootschalige actie. Maar tegelijk moet de grootschalige operatie niet bijten met datgene wat in het voortraject is afgesproken met de wijkpolitie. Bovendien is ook bij grootschalige acties in Veen het zogeheten professionele gevoel van de politie belangrijk: aanhoudingen en verbalen moeten in overeenstemming zijn met de geest van het optreden (en met het recht uiteraard). Anders bestaat het gevaar dat een incidentele grootschalige actie in één keer onnodig veel kwaad bloed zet: met alle nadelige gevolgen van dien, zoals verslechtering van de verhoudingen en een extra stimulans tot verplaatsing in de tijd van het stoken van auto's.

d. *Directe communicatie: noodzaak*

In de omgang met de Veense bevolking is directe communicatie tussen overheid en burgers belangrijk. Beleid dat per brief of via de media wordt aangekondigd, wordt al snel terzijde geschoven als extern en ongewenst, deels los van de inhoud. Anders gezegd: succesvol beleid hangt minstens zoveel af van de procedure en stijl als van de inhoud. Bij die procedure en stijl is directe communicatie belangrijk. Dat geldt ook voor een bestuurlijke en politieke stijl die invoelingsvermogen combineert met een vasthoudende lijn. Bij deze directe communicatie speelt de burgemeester een belangrijke rol: toch moet duidelijk zijn dat hij het beleid niet alleen vormt en ook niet verpersoonlijkt. Een zekere depersonalisering van de communicatie is ook

belangrijk. Dat kan onder meer door ook andere bestuurders, politici en politiemensen een rol te laten spelen.

- e. *Directe communicatie: getimed en gedoseerd en gericht*
Het is van belang hoe gestalte wordt gegeven aan de directe communicatie. Het mag geen doel op zich zijn en het werkt in Veen averechts als de communicatie neerkomt op het uitleggen van reeds vaststaand beleid ten aanzien van het stoken. Anders gezegd: er moet wat te bespreken en te onderhandelen zijn. Dit dient op een goed getimed moment te gebeuren (niet te vroeg: het liefst op basis van voorstellen vanuit Veen omtrent Oud & Nieuw en Pinksteren) en gedoseerd: Veen houdt niet van te veel praten (vergaderingen van een werkgroep werden al snel niet meer bezocht).
- f. *Gerichte directe communicatie: Invloedrijke en acceptabele gesprekspartners*
Directie communicatie over het stoken heeft ook alleen zin als wordt gesproken met Veense mensen die daar doorslaggevende invloed op hebben. Dus: mensen uit kringen van de stokers. We hebben tijdens dit onderzoek gemerkt dat daartoe bereidheid bestaat. Gewezen stokers vinden dat het te ver is gegaan en dat het anders moet. We zijn ook door een persoon uit deze kring benaderd met een voorstel hiertoe. Zijn redenering luidt kortweg als volgt. Het moet bespreekbaar zijn om een klein aantal auto's (bijvoorbeeld twee) te stoken op de bewuste kruising. Een verbod voor het stoken van auto's of wat dan ook op die kruising is weliswaar op één avond gemakkelijk te handhaven, maar dat werkt averechts, omdat het stoken – ook op andere momenten – interessanter en uitdagender maakt. Veense sleutelfiguren moeten zelf met een voorstel komen. Een ingevoerde respondent denkt zelfs dat dit voor de overheid de enige optie is om ooit een eind te maken aan het stoken op de kruising: de interesse zou sterk af kunnen nemen als het stoken niet langer een prestigestrijd en een domeinconflict is. Uiteraard moet een brandtechnische inschatting gemaakt worden door de overheid over de objectieve gevaren voor de panden. We raden gemeente en politie aan om zonder voorwaarden vooraf in gesprek te treden met dit soort mensen. Uiteraard heeft de overheid daarbij de taak om te waken over de persoonlijke en fysieke veiligheid en dat kan een reden zijn om 'nee', 'nee, mits' of 'ja, tenzij' te antwoorden op Veense voorstellen. We raden Veense sleutelfiguren aan om meer dan tot op heden mee te denken met dit belang. Zo zouden ze van hun kant kunnen overwegen om toch eens wat anders te doen op die kruising dan auto's stoken. Ook drukken we ze op het hart om de pakkans bij eventuele overtredingen of strafbare feiten niet al te laag in te schatten, te meer omdat de straffen voor brandstichting niet mals zijn (om maar te zwijgen over de straf voor bijvoorbeeld het afschieten van lawinepijlen op politiemensen). Het is voor de overheid wel altijd zaak om zich voor te bereiden met behulp van scenario's: zie aanbeveling *i*.
- g. *Media: zeker geen mijddedrag*
Onze aanbeveling om meer werk te maken van directe communicatie betekent allerm minst dat de media gemeden moeten worden, al is het maar omdat het stoken in Veen ontegenzeggelijk nieuwswaarde heeft. Het is wel

nodig om uitspraken in de media af te stemmen op het traject van directe communicatie.

In sommige gevallen is ook richting de media directe communicatie mogelijk verstandig. We bedoelen hiermee dat gemeente en politie de lokale media er best eens op aan kunnen spreken als ze kunnen aantonen dat mediaberichten stokers en (anders) ordeverstoorers mobiliseert of motiveert. Hier dient wel zeer prudent mee om te worden gegaan: omdat journalistieke vrijheid in zich zelf veel waard is en omdat journalisten begrijpelijkerwijs tegendraads kunnen reageren als ze niet op steekhoudende wijze worden aangesproken.

h. Het justitiële traject: Het is geen spelletje meer

Indien het stoken in de toekomst verloopt volgens codes waarmee de overheid heeft ingestemd, doet het er niet meer zoveel toe wie er nu stoken: het gaat dan louter om de vraag hoe er wordt gestookt. Waarschijnlijk raakt dan vanzelf bekend wie er stoken. Dat is lastiger bij illegaal stoken. Politie en justitieel gezag willen dan gegronde aanhoudingen verrichten: het zou een duidelijk signaal zijn dat illegaal stoken geen spel is, maar simpelweg een strafbaar feit. We raden stokers aan om zich dit nu al te realiseren: stoken is al lang geen spel meer na ernstig geweld tegen overheidsfunctionarissen en een brand op nota bene Kerstavond.

i. Scenariovorming en simulatie

We raden de autoriteiten en politie aan om beleids- en handhavingsscenario's te vormen voor Pinksteren en Oud & Nieuw, alsmede voor de aanloop daar naartoe. Dit is nodig omdat het de vraag is waar eventuele directe communicatie (onderhandeling) toe leidt en omdat plotselinge gebeurtenissen (brand, bedreiging, krantenberichten, aanhoudingen) kunnen leiden tot koerswijzigingen. Scenario's maken het mogelijk om hier zo nodig onmiddellijk en optimaal op in te spelen. De scenario's dienen ook *worst case* scenario's te bevatten – en daar dient de preparatie op te worden afgestemd.

Het is verstandig om de scenario's van tevoren te doordenken en te beoefenen: simulaties zijn daar zeer geschikt voor. Het betreft zeker niet alleen scenario's en simulaties voor Oud & Nieuw en Pinksteren, maar ook voor de aanloop en nasleep. De praktijk in Veen heeft geleerd dat dit vaak veel lastiger valt te managen dan de piekdagen zelf.

j. Pinksteren 2005

In de voorbereiding van Pinksteren 2005 dienen de bovenstaande aanbevelingen eerst te worden geprioriteerd, en voor zover mogelijk in het korte tijdsbestek, te worden doorgevoerd: realistische doelen formuleren; interne afstemming tussen politie en autoriteiten; afstemming van beleid en operatie; directe communicatie over de vieringen met personen met invloed en, belangrijk, scenariovorming.

We drukken invloedrijke personen uit kringen van de stokers - die onderhandelingsruimte willen om met bestuur en politie te spreken over 'hun feest' (op de kruising met Oud & Nieuw) - op het hart om hun invloed aan te wenden met Pinksteren. Wanordelijkheden met Pinksteren verkleinen namelijk die onderhandelingsruimte. Er zijn wel potentiële obstakels: er gaan geruchten dat er bij het schrijven van dit rapport nog 8 stookauto's klaar

staan en er wordt wel gezegd dat de organisatoren van het vuur of het stoken met Pinksteren andere personen zijn dan die bij Oud & Nieuw (we weten niet of dat echt zo is).

k. Ambtelijke capaciteit en lokaal veiligheids- en handhavingsbeleid

Het gemeentelijk apparaat is wat veiligheidsbeleid betreft dun bezet: veel rust op de schouders van een ambtenaar. Dit leidt er ook toe dat kennis en kunde verloren gaan bij personele wisselingen. Om de bovenstaande aanbevelingen (deels) in te voeren is enige uitbreiding van de ambtelijke capaciteit vereist. Zo wordt ook voorzien in een steviger ambtelijk voorportaal dat de burgemeester en andere bestuurders kan adviseren (ook op kritieke momenten) en dat (voor)overleg kan voeren met politie, justitie en bewoners of ondernemers.

Een dergelijke uitbreiding van de ambtelijke capaciteit maakt het mogelijk om een explicieter bestuurlijk veiligheids- en handhavingsbeleid te formuleren en door te voeren. Dat zal op de lange termijn bijdragen aan modernisering van de verhoudingen tussen overheid en Veense bevolking.

l. Bovenlokale samenwerking (gemeenten, provincie)

Bovenlokale, intergemeentelijke kennisuitwisseling en samenwerking kunnen bijdragen aan de verbetering van het bestuurlijke veiligheidsbeleid. Te meer omdat ook nabijgelegen gemeenten te maken hebben met Oud & Nieuwvieringen die gepaard gaan met branden, zij het (nu) met minder scherpe kantjes dan Veen.

In dit verband kan ook de Provincie een belangrijke rol spelen. In verschillende gemeenten spelen om de zoveel jaar problemen op met Oud & Nieuw. Het is verstandig de expertise die daarbij wordt opgedaan vast te leggen, onder meer bij de Provincie. Te meer omdat kleinere gemeenten behoefte hebben aan steun van andere bestuurslagen bij hardnekkige veiligheidsproblemen. Het betreft zowel sterk lokale problemen zoals in Veen, als ordeverstoringen die grensoverschrijdend zijn of in meerdere gemeenten tegelijk voorkomen (bijvoorbeeld het opkomende rechts-extremisme in onder andere Brabant).

m. Grootschalig en Bijzonder optreden: psychologische effecten meewegen

Veel Veense bewoners zijn oprecht geschrokken van de vele mobiele eenheden in Veen en van een pantservoertuig op de kruising. Ze waren ook verbolgen over de vergaande beperkingen aan de bewegingsvrijheid. Bij de besluitvorming over grootschalige politie-inzet moet explicieter worden meegewogen wat daarvan de psychologische effecten zijn op een gemeenschap.

Bijlage 1: Respondenten

F. Buijserd (burgemeester Aalburg)
A. Dolislager (gemeentesecretaris, gemeente Aalburg)
H. van Helden (brandweercommandant brandweer Aalburg)
P. Melis (dominee gereformeerde gemeente Veen)
J. Nelis (operationeel chef politie Midden-West Brabant)
K. Noorloos (woordvoerder gemeente Aalburg)
T. van Orsouw (chef politieteam Altena)
W. Peene (dominee hervormde gemeente Veen)
Y. Smits (districtschef politie Midden en West Brabant, district Oosterhout)
W. Timmermans (bewoner, was lid van werkgroepen over Oud & Nieuw, Pinksteren)
M. Timmermans (bewoner)
L. Timmermans (bewoner)
J. Westerlaken (beleidsmedewerker bestuurlijke en juridische zaken, gemeente Aalburg)
P. Zijderveld (ouderling Hervormde gemeente Veen)

Inwoners Veen: anoniem (3)

Deelnemers expertbijeenkomst:

D. Bruggeling (ambtenaar openbare veiligheid gemeente Zaltbommel)
W. Hoefnagel (coördinator bestuurlijke en juridische zaken gemeente Oss)
P. Kortekaas (districtschef politie Amsterdam-Amstelland, district 2)

En verder

Het COT heeft tijdens Oud & Nieuw geobserveerd op het Stadhuis. Op 31 december 2004, in de week daaraan voorafgaand en in januari en februari 2005 heeft het COT observaties verricht in Veen en in Wijk en Aalburg.

Het COT heeft op donderdag 10 februari 2005 een bijeenkomst belegd voor bewoners van Veen. Deze werd bijgewoond door ruim tachtig mensen. Ten behoeve van deze bijeenkomst hebben we de bewoners onder andere uitgenodigd door middel van de volgende advertentie in Het Nieuwsblad Het Land van Altena:

Geachte bewoners van Veen,

Er is dit jaar in uw dorp wederom heel wat gebeurd rondom de viering van Oud & Nieuw, onder meer autobranden, een grote politie-inzet en aanhoudingen.

Het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement (COT) stelt een onafhankelijk en openbaar rapport op over de gang van zaken bij vieringen van Oud & Nieuw. Het COT heeft in het verleden veel onderzoek gedaan naar ordeverstoringen.

Het COT spreekt graag met bewoners van Veen over deze vieringen en de autobranden daarvoor en daarna. Wat zijn volgens u de achtergronden? Hoe denkt u over het overheidsoptreden? Wat kan er het best in de toekomst worden

gedaan? Het staat u natuurlijk vrij om van uw kant andere zaken aan de orde te stellen.

We nodigen u van harte uit voor een bewonersbijeenkomst op 10 februari 2005, aanvang 19:30 uur. De bijeenkomst wordt gehouden in het dorps huis te Veen.

Hoogachtend,

Dr. E.J. van der Torre
Mr. Drs. R. Bron
COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement

Bijlage 2: Geraadpleegde bronnen

Krantenartikelen

Altena Nieuws

'Wat wil de Veense jeugd?', 28 december 2004.

Binnenlands Bestuur

'We zijn er klaar voor', 19 november 2004.

Brabants Dagblad

'Verbranden autowrakken Aalburg aangepakt', 27 december 1996.
'Aalburg pakt uitwassen hard aan', 29 maart 1997.
'Koeienmelken in Veen zeer onrustig verlopen', 21 mei 1997.
'Brandjes in Veen voorbode voor oud en nieuw', 3 december 1997.
'Aalburg pakt raddraaiers aan', 20 december 1997.
'Gemeentewerken Veen maakt overuren met nieuwjaar', 3 januari 1998.
'Mostert veroordeelt gebeurtenissen in Veen', 5 januari 1998.
'Relschoppers nieuwjaar in Veen gezocht via brief', 10 januari 1998.
'Nieuwe aanpak oud- en nieuwviering in aalburg', 9 april 1998.
'Geen uitwassen bij koeienmelken Veen', 2 juni 1998.
'Tijd gaat dringen voor feest in Veen', 19 november 1998.
'Jeugd vindt weg naar vreugdevuren', 2 januari 1999.
'Weer feesten bij jaarwisseling', 5 juni 1999.
'Brandhaarden in de straten van Veen', 3 januari 2000.
'Aalburgse brandweer heeft handen vol aan 'rustige' jaarwisseling', 3 januari 2000.
'Geen groot onderzoek naar branden', 4 januari 2000.
'Volwassenen verpesten het voor de jeugd', 3 februari 2000.
'De jaarwisseling in Veen is een zaak van het hele dorp', 2 juni 2000.
'Weer incidenten rond 'Koeienmelken'', 13 juni 2000.
'Toch groot vreugdevuur in Veen', 12 december 2000.
'Mostert rekent op verantwoordelijkheid bevolking Veen', 28 december 2000.
'Bevolking Veen moet kruising mijden', 3 januari 2001.
'Grens bereikt voor brandweer', 27 januari 2001.
'Veens brandweerkorps met enige stookervaring gezocht', 6 februari 2001.
'Communicatie met politie moet beter', 10 maart 2001.
'Radiostilte rond 'Koeienmelken'', 29 mei 2001.
'Koeienmelken vrij 'rustig verlopen, 5 juni 2001.
'Aansteken op een kruispunt naar keuze', 21 december 2001.
'Brandende wrakken houden de traditie in Veen levend', 2 januari 2002.
'Koeienmelken in Veen verloopt rustig', 21 mei 2002.
'Jaarwisseling zonder uitwassen', 3 januari 2002.
'Zorg over onveilig oud en nieuw', 18 januari 2003.
'Kosten jaarwisseling 'onacceptabel hoog'', 4 februari 2003.
'Gelukkig zijn hier veel tevreden mensen', 16 mei 2003.
'Brandende wrakken zijn taboe', 13 december 2003.
'Camera's in strijd tegen uitwassen', 23 december 2003.
'ME treedt op tegen Veense stokers', 2 januari 2004.
'Buijserd wil met Veen om de tafel over organiseren van 'leuk feest'', 3 januari 2004.

'Mensen moeten me maar nemen zoals ik ben', 14 januari 2004.
"Veen' vergoedt nieuwjaarschade Van Ballegooijen', 17 januari 2004.
'Nog drie mensen vast in politiecel na 'koeienmelken", 2 juni 2004.
'Deze rotstreek heeft hij niet verdiend', 9 juni 2004.
'Actie uit bevolking voor steun Buijserd, 15 juni 2004.
'Actie Buijserd krijgt volop steun', 21 juni 2004.
'Autowrak in brand gestoken in het centrum van Veen, 21 december 2004.
'In Veen willen ze het kwaad niet bij naam noemen', 30 december 2004.
'Fouilleren remt branden niet af', 31 december 2004.
'Politieleger bewaakt orde in Veen', 3 januari 2005.
'Geen millimeter ruimte voor stokers in Veen', 3 januari 2005.
'Buijserd hoopt op initiatief uit Veen', 4 januari 2005.

Het Kontakt

'Centrum van Veen wordt no-go area', 22 december 2004.
'Veen is er niet gerust op', 29 december 2004.
'Hopelijk beseft men dat het ook anders kan', 6 januari 2005.

Nieuwsblad Het Land van Altena

'Veen praat weer over jaarwisseling', begin 2000.
'Veen gaat eigen gang', 3 januari 2001.
'Lodewijk Timmermans: 'n gevoelig mens', 9 december 2004.
'Ingezonden brief', 16 december 2004.
'Veen tijdens jaarwisseling 'no go area"', 23 december 2004.
'Beste Dick Honcoop,', 6 januari 2005.
'We hebben ervoor gebeden', 6 januari 2005.

Reformatorisch Dagblad

'Veen wordt vesting tegen vreugdevuren', 30 december 2004.

Documenten

Brandweer Aalburg:

Evaluatie jaarwisseling 1999-2000, 10 januari 2000.

Gemeente Aalburg:

Doelstelling Oud- en Nieuw 1996/1997

Doelstelling Koeienmelken 1997

Draaiboek bestuurlijk handelen eindejaarsactiviteiten Veen, 15 december 2003.

Relevante artikelen APV Aalburg 2003.

Evaluatie eindejaarsactiviteiten Veen 2003/4.

(Concept)Draaiboek bestuurlijk handelen Pinksteren 2004 Veen, 17 mei 2004.

Aantekeningen (externe) evaluatie Koeienmelken 2004, 30 juni 2004.

Lokale driehoek gemeente Aalburg, Besluitenlijst vergadering 14 december 2004.

Bewonersbrief betreft jaarwisseling, inclusief bijlage aanwijzingen/maatregelen oud- en nieuwviering te Veen, 21 december 2004.

Draaiboek bestuurlijk handelen eindejaarsactiviteiten 2004-2005 gemeente Aalburg, 21 december 2004.

Nieuwjaarstoespraak burgemeester Buijserd, januari 2005.

Politie Midden en West Brabant, District Oosterhout:

Evaluatie Oud-Nieuw 2000, 28 februari 2000.

Stuurgroep Oud en Nieuw:

Aantekeningen Stuurgroep Oud en Nieuw, gehouden op 2 januari 2001.

Werkgroep Aalburg:

Handhavingsarrangement, 8 mei 1998.

Verslag van de bijeenkomst werkgroep Aalburg d.d. 22 juni 1998.

Verslag van de bijeenkomst werkgroep Aalburg d.d. 7 september 1998.

Verslag van de bijeenkomst werkgroep Aalburg d.d. 7 oktober 1998.

Verslag van de bijeenkomst werkgroep Aalburg d.d. 3 november 1998.

Werkgroep 'Van Oud naar Nieuw':

Open brief / Uitnodiging aan alle burgers van Veen (zowel ouderen als jongeren), mei 2000.

Gespreksavond werkgroep 'Van Oud naar Nieuw', 26 mei 2000.

Open brief aan de jongeren van Veen!, november 2000.

Werkgroep Oud-Nieuwviering Veen, 13 november 2000.

Literatuur

Cachet, A. et al. (2001), *Het derde klaphek voorbij? Een analyse van de Volendamse bestuurscultuur*, Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.

COT, *Openbare orde: ernstige verstoringen, ontwikkelingen, beleid*, Kluwer, Alphen aan den Rijn, 2002.

COT, *Bossche avonden: onderzoek naar de ongeregeldheden in 's-Hertogenbosch (16-18 december 2000)*, Samsom, Alphen aan den Rijn, 2001.

COT, *Incident en ongeregeldheden, Amsterdam West, 23 april 1998: Marokkaanse jongeren, politie en bestuur*, Samsom, Alphen aan den Rijn, 1998.

Honcoop, D., *Geschiedenis van het dorp Veen*, 2 september 2003.

LSOP, *Evaluatie politieoptreden Genemuiden april–mei 2001*, Apeldoorn, september 2001.

Schreuders, A. (1975), *Veen in vroegere dagen*, Andel: Offsetdrukkerij F. Sterrenburg.

'Rapportage ongeregeldheden Oss, 30 juni 2004'

Bijlage 3: Brieven aan bewoners

Brief 1 (Burgemeester Mostert, 19 december 2000)

Aan
de inwoners van Veen

Onderwerp: oud- en nieuwviering

Geachte inwoners,

Nu de jaarwisseling weer aanstaande is, heb ik er als burgemeester behoefte aan u nader te informeren over de van gemeenteweg genomen beslissing over het niet gedogen van een vreugdevuur op de kruising Witboomstraat/Mussentind/Van der Loostraat, tijdens de oud- en nieuwviering.

Met de ervaring van vorige jaren is het gemeentebestuur van oordeel –en vele andere inwoners uit Veen- dat het stoken op die locatie niet langer verantwoord is. De situatie is te risicovol voor personen en gebouwen. Ook het inzetten van de brandweer, de politie en gemeentewerken wordt daar niet langer verantwoord geacht met het oog op de persoonlijke veiligheid.

Omdat het bekend is dat er toch door inwoners van Veen belang wordt gehecht aan een vreugdevuur, is besloten om het speelterrein gelegen tussen de Schmitzstraat en Groeneweg aan te wijzen als gedoogplaats voor zo'n vuur, mits dit op verantwoorde wijze zal plaatsvinden.

Het hierboven genoemde terrein zal als "stookplaats" worden ingericht en o.a. worden voorzien van rijplaten en zand.

Op zondagavond 31 december mag vanaf 18.00 uur schoon hout aangevoerd worden ten behoeve van het vreugdevuur. Ander materiaal zal uit milieu- en veiligheidsoogpunt niet geaccepteerd worden en evenmin bedrijfsvuil.

Als iedereen zich aan deze regels houdt dan kan er op een verantwoorde manier gestookt worden, zonder gevaar voor personen en "huis en haard".

Het stoken op andere plaatsen in Veen zal niet toegestaan worden.

Voorts wordt nog melding gemaakt van het feit dat om reden van verkeersveiligheid het kruispunt Witboomstraat/Mussentind/Van der Loostraat op oudejaarsavond vanaf 18.00 uur gedeeltelijk zal worden afgesloten voor doorgaand verkeer.

Hoewel ik het vertrouwen heb dat u als bewoners uw verantwoordelijkheid kent en dus mee zult werken aan een goed verloop van de jaarwisseling, wil ik er toch op wijzen dat van de zijde van de politie opgetreden zal worden tegen degenen die zich niet aan de opgestelde regels houden.

In goed overleg met de politie en de brandweer is er alles aan gedaan de veiligheid van personen en goederen zo goed mogelijk te beschermen.

Het is nu aan u om uw verantwoordelijkheid in deze te nemen en er mede voor te zorgen dat zich tijdens de oud- en nieuwviering geen bijzonderheden zullen voordoen, die kunnen leiden tot overlast en ongemak voor anderen.

Ik ga er vanuit dat u allen de bereidheid toont mee te werken aan een gezellige, feestelijke en goede jaarwisseling en daarbij in ogenschouw zult nemen dat oudjaarsdag 2000 een zondag is.

Rest mij nog u allen goede kerstdagen, een fijne jaarwisseling en een voorspoedig 2001 toe te wensen.

Met vriendelijke groeten,
De burgemeester van Aalburg,

Brief 2 (Burgemeester Buijserd, 21 december 2004)

Aan
de inwoners van Veen

Betreft: Jaarwisseling

Geachte inwoners van Veen,

Vorig jaar heb ik u per brief uitgebreid geïnformeerd over mijn standpunt inzake het stoken van autowrakken in de kern Veen.

Omdat het stoken o.a. te veel gevaar voor personen en goederen met zich mee brengt heb ik toen besloten het stoken van autowrakken niet langer toe te staan. Ik heb dat besluit toen genomen na afweging van alle belangen en gehoord hebbende de reacties uit het dorp Veen.

Ik heb toen een oproep gedaan om als inwoners van Veen op een andere, minder gevaarlijke wijze, met elkaar het nieuwe jaar in te luiden.

Het is u allen ongetwijfeld bekend dat de nieuwjaarsnacht vorig jaar in Veen alles behalve plezierig is verlopen.

Tot mijn grote teleurstelling zijn er ondanks alle voorzorgsmaatregelen en oproepen toch enkele autowrakken in brand gestoken, met alle gevolgen van dien.

Wij staan nu weer op de grens van de jaarwisseling.

Mijn standpunt over het in brand steken van autowrakken en het stichten van branden is ongewijzigd. We gaan dus op de ingeslagen weg door.

Gezien de ervaringen van vorig jaar heb ik helaas een aantal extra maatregelen moeten nemen die jammer genoeg tot beperking van de bewegingsvrijheid voor de inwoners van Veen kan leiden.

Welke maatregelen er genomen zijn kunt u lezen in de bijlage die bij deze brief is gevoegd.

Ik ben mij er van bewust dat door de genomen maatregelen een deel van de gemeenschap van Veen overlast hiervan ondervindt. Ik hoop van ganser harte dat het echt het laatste jaar is dat ik deze maatregelen moet nemen.

Nadrukkelijk wil ik u er nog op wijzen dat de politie op geen enkele wijze overtredingen zal tolereren en in voorkomend geval terstond tot aanhouding zal overgaan.

Ik doe door middel van deze brief aan u allen een oproep om er voor te zorgen dat de oud- en nieuw viering dit jaar in Veen op een goede manier verloopt.

Mocht u over informatie beschikken over ongewenste ontwikkelingen rondom de oud- en nieuw viering in Veen dan kunt u contact opnemen met de politie, telefoon 0900-8844. Mocht u anoniem willen blijven met uw informatie dan kunt bellen met de meld misdaad anoniem lijn, telefoonnummer 0800-7000. U kunt hier uw verhaal vertellen zonder dat naar uw persoonlijke gegevens wordt gevraagd.

Ik wens u allen goede feestdagen en een gezellige en veilige jaarwisseling toe.

Met vriendelijke groet,
de burgemeester van Aalburg,

F. (Frans) Buijserd